

LBI.430.002.2022
Nr ewid. 16/2022/P/21/060/LBI

Informacja o wynikach kontroli

INTERNACJONALIZACJA MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW

DELEGATURA W BIAŁYMSTOKU

MISJA

Najwyższej Izby Kontroli jest niezależna, profesjonalna kontrola zadań publicznych w interesie obywateli i państwa

Informacja o wynikach kontroli Internacjonalizacja małych i średnich przedsiębiorstw

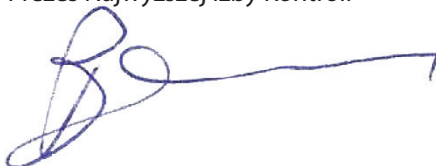
p. o. Dyrektor Delegatury NIK w Białymstoku

Janusz Pawelczyk

Zatwierdzam:

Prezes Najwyższej Izby Kontroli

Marian Banaś

Warszawa, dnia

02.05.2022

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
T/F +48 22 444 50 00

www.nik.gov.pl

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI.....	3
WYKAZ STOSOWANYCH SKRÓTÓW, SKRÓTOWCÓW I POJĘĆ.....	4
1. WPROWADZENIE.....	6
2. OCENA OGÓLNA	8
3. SYNTEZA WYNIKÓW KONOTRLI	9
4. WNIOSKI.....	12
5. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI	13
5.1. Przygotowanie i realizacja działania 1.2. Programu Operacyjnego Polska Wschodnia przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości.....	13
5.2. Rozliczanie, monitorowanie oraz kontrola projektów przez PARP.....	19
5.3. Działania podejmowane przez przedsiębiorców w związku z realizacją projektów	33
5.4. Trwałość osiągniętych efektów z realizacji projektów przedsiębiorców	43
6. ZAŁĄCZNIKI.....	44
6.1. Metodyka kontroli i informacje dodatkowe.....	44
6.2. Analiza stanu prawnego i uwarunkowań organizacyjno-ekonomicznych.....	52
6.3. Wykaz aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności.....	59
6.4. Wykaz podmiotów, którym przekazano informację o wynikach kontroli.....	61

Wykaz stosowanych skrótów, skrótowców i pojęć

Beneficjent	Podmiot realizujący projekt współfinansowany ze środków europejskich pochodzących z POPW.
Dofinansowanie	Współfinansowanie Unii Europejskiej lub współfinansowanie krajowe z budżetu państwa wypłacane na podstawie umowy o dofinansowanie projektu.
Działanie 1.2 POPW	Działanie 1.2 Internacjonalizacja MŚP, w ramach I osi priorytetowej Przedsiębiorcza Polska Wschodnia POPW.
Instytucja Pośrednicząca (IP)	Podmiot, o którym mowa w art. 2 pkt 9 ustawy wdrożeniowej. W przypadku działania 1.2 POPW funkcję Instytucji Pośredniczącej pełni PARP.
Instytucja Zarządzająca (IZ)	Instytucja, o której mowa w art. 2 pkt 11 ustawy wdrożeniowej. W przypadku POPW funkcję Instytucji Zarządzającej pełni minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego.
Internacjonalizacja MŚP	Proces rozszerzenia działalności mikroprzedsiębiorcy, małego lub średniego przedsiębiorcy (MŚP) z rynku krajowego na rynki zagraniczne. Głównym sposobem prowadzącym do rozwoju poprzez internacjonalizację firmy jest eksport towarów i usług.
MBI	Model biznesowy związany z internacjonalizacją działalności.
PARP (Agencja)	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości.
POPW	Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014–2020.
Projekt	Przedsięwzięcie, o którym mowa w art. 2 pkt 18 ustawy wdrożeniowej zmierzające do osiągnięcia założonego celu określonego wskaźnikami, z określonym początkiem i końcem realizacji, zgłoszone do objęcia albo objęte współfinansowaniem UE jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego, w tym przypadku Programu Operacyjnego Polska Wschodnia.
SL2014	Aplikacja główna centralnego systemu teleinformatycznego, która służy m.in. do wspierania procesów związanych z obsługą projektu od dnia zawarcia umowy o dofinansowanie.
SZOOP	Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014–2020.
Ustawa o NIK	Ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2022 r. poz. 623).
Ustawa wdrożeniowa	Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 (Dz.U. z 2020 r. poz. 818, ze zm.).
Wniosek o dofinansowanie	Dokument, w którym zawarte są informacje o wnioskodawcy oraz opis projektu lub przedstawione w innej formie informacje na temat projektu i wnioskodawcy.
Wskaźniki informacyjne	Służą do monitorowania realizacji projektu, przy czym poziom ich wykonania nie stanowi przedmiotu rozliczenia projektu. Dla działania 1.2 POPW były przyjmowane następujące wskaźniki informacyjne: Liczba kontraktów handlowych zagranicznych podpisanych przez przedsiębiorstwa wsparte w zakresie internacjonalizacji [szt.]; Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy [EPC] (w tym w podziale na płeć); Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami [szt.]; Liczba przedsiębiorstw, które weszły na nowe zagraniczne rynki [szt.]; Liczba utrzymanych miejsc pracy [EPC] (w tym w podziale na płeć); Przychody ze sprzedaży produktów na eksport [zł]; Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach (CI 8) [EPC] (w tym w podziale na płeć).

Wskaźniki produktu	Wskaźniki bezpośrednio powiązane z wydatkami ponoszonymi w projekcie. Dla działania 1.2 POPW były przyjmowane następujące wskaźniki produktu: Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) [zł]; Liczba opracowanych modeli biznesowych internacjonalizacji [szt.]; Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje [przedsiębiorstwa]; Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie [przedsiębiorstwa]; Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie doradztwa specjalistycznego [szt.]; Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie internacjonalizacji działalności [szt.]; Liczba przedsiębiorstw, które wprowadziły zmiany organizacyjno-procesowe [szt.].
Wskaźniki rezultatu	Odnoszą się do bezpośrednich efektów realizowanego projektu, osiągniętych w wyniku realizacji projektu. Dla działania 1.2 POPW były przyjmowane następujące wskaźniki rezultatu: Liczba nowych rynków (krajów), na których wnioskodawca osiągnął gotowość do rozpoczęcia sprzedaży produktów [szt.]; Liczba opracowanych i wszczętych kampanii promocyjnych na rynkach docelowych [szt.]; Liczba pogłębionych badań rynkowych na rynkach docelowych [szt.]; Liczba procesów biznesowych objętych wdrożonym systemem informatycznym [szt.]; Liczba projektów wzorniczych zrealizowanych w związku z przygotowaniem produktów do sprzedaży zagranicznej [szt.]; Liczba przygotowanych do wdrożenia modeli biznesowych internacjonalizacji [szt.]; Liczba wszczętych negocjacji handlowych z potencjalnymi kontrahentami zagranicznymi [szt.]; Liczba zakończonych postępowań dotyczących likwidacji barier formalno-prawnych sprzedaży produktów na rynkach docelowych [szt.]; Liczba zorganizowanych kanałów dystrybucji, które będą realizowane na rynkach docelowych [szt.]; Liczba zorganizowanych kanałów obsługi procesów biznesowych, które będą realizowane na rynkach docelowych [szt.]; Liczba zweryfikowanych modeli biznesowych internacjonalizacji [szt.].
Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków	Wydane na podstawie art. 5 ust. 1 pkt 5 ustawy wdrożeniowej Wytyczne ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014–2020.

1. WPROWADZENIE

Pytanie definiujące cel główny kontroli

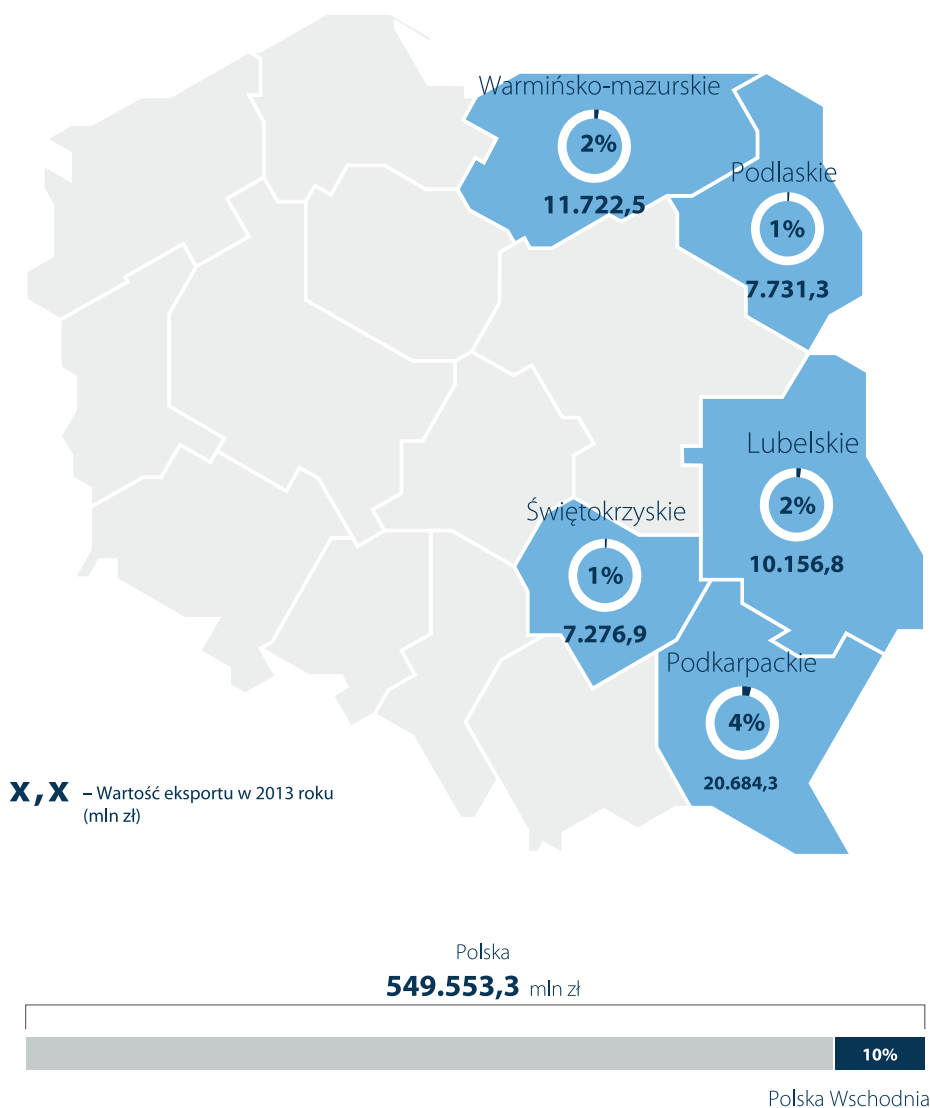
Czy środki publiczne przekazane przedsiębiorcom w ramach internacjonalizacji MŚP zostały wykorzystane skutecznie i efektywnie?

Pytania definiujące cele szczegółowe kontroli

1. Czy PARP prawidłowo określiła kryteria wyboru, przeprowadziła nabór wniosków i wyłoniła do dofinansowania projekty, których realizacja wpisywała się w cele działania 1.2 POPW?
2. Czy PARP weryfikowała zgodność realizacji projektów z zawartymi umowami i obowiązującymi przepisami, w tym uwzględniła w procesie rozliczeń, ocenę wykonania założeń i uzyskanych efektów, a po ich zakończeniu weryfikowała sposób wywiązania się z obowiązku utrzymania trwałości?
3. Czy projekty zostały zrealizowane zgodnie z umową o dofinansowanie, a wydatki prawidłowo sfinansowano i rozliczono oraz osiągnięto oczekiwane efekty?
4. Czy w wyniku realizacji projektów zostały osiągnięte i są odpowiednio monitorowane wskaźniki produktu oraz rezultatu na poziomie określonym we wniosku o dofinansowanie?

Zagraniczna wymiana handlowa w Polsce Wschodniej obejmującej województwa lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie i warmińsko-mazurskie była w 2013 roku zdecydowanie mniejsza niż w innych regionach kraju. W tym okresie wartość eksportu z makroregionu wynosiła 57 571,8 mln zł co stanowiło jedynie 10% eksportu krajowego (549 553,3 mln zł).

Infografika nr 1
Wartość eksportu towarów w 2013 r.

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie: *Handel zagraniczny w województwach (NTS 2)*, Centrum Badań i Edukacji Statystycznej GUS, *Jachranka 2015*, str. 58–59.

W celu zwiększenia aktywności MŚP z Polski Wschodniej na rynkach międzynarodowych, w ramach działania 1.2 POPW zaplanowano wsparcie ich internacjonalizacji, którego celem szczegółowym miała być zwiększona aktywność MŚP z Polski Wschodniej na rynkach międzynarodowych, a oczekiwanym efektem – wzrost przychodów ze sprzedaży produktów (usług) na eksport z Polski Wschodniej oraz wzrost liczby intensywnych eksporterów w makroregionie.

Jednostki kontrolowane

PARP oraz
25 przedsiębiorców
realizujących projekty
w ramach działania 1.2
POPW.

Okres objęty kontrolą

PARP – od 1 stycznia
2016 r. do dnia zakończenia
kontroli, z wykorzystaniem
dowodów sporządzonych
przed tym terminem.

Przedsiębiorcy – od złożenia
wniosku o dofinansowanie
w ramach konkursu
Internacjonalizacja MŚP
do dnia zakończenia
kontroli, z wykorzystaniem
dowodów sporządzonych
przed tym terminem.

Za wskaźnik rezultatu ww. celu szczegółowego przyjęto wartość przychodów MŚP z Polski Wschodniej ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w kwocie 27 000,0 mln zł do osiągnięcia w 2023 roku przy wartości bazowej z 2012 roku na poziomie 16 526,2 mln zł. Z kolei za wskaźnik produktu do osiągnięcia w 2023 roku przyjęto liczbę 530 przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (w tym liczbę przedsiębiorstw otrzymujących dotację) i taką samą liczbę przedsiębiorstw wspartych w zakresie internacjonalizacji działalności oraz wysokość inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne dla przedsiębiorców (dotacje) w kwocie 16,0 mln EUR.

Zgodnie z SZOOP działanie 1.2. POPW miało być działaniem o charakterze doradczym, bazującym na modelu popytowym, mającym wesprzeć przedsiębiorców w diagnozie ich potencjału w zakresie internacjonalizacji, przygotowaniu przedsiębiorstwa i jego oferty pod kątem eksportu oraz aktywnego poszukiwania partnerów biznesowych w celu wprowadzenia produktów (usług) na wybrane rynki zagraniczne. Wsparcie adresowane zostało do MŚP inicjujących działalność eksportową na danym rynku.

W ramach działania 1.2 POPW przedsiębiorcy od 2016 roku mogli otrzymać dofinansowanie na pokrycie kosztów usług doradczych dotyczących opracowania i przygotowania do wdrożenia nowego modelu biznesowego związanego z internacjonalizacją ich działalności oraz innych usług komplementarnych względem zakupywanych usług doradczych. Projekty mogły też obejmować koszty zakupu środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych w związku z przygotowaniem do internacjonalizacji działalności oraz doradztwo z tym związane. Integralną część projektu mogło stanowić wsparcie MŚP na udział w krajowych i międzynarodowych targach i misjach gospodarczych.

Organizatorem naborów wniosków o dofinansowanie projektów był PARP, której IZ POPW porozumieniem powierzyła realizację zadań w ramach m.in. działania 1.2 POPW.

2. OCENA OGÓLNA

Środki przekazane w ramach działania 1.2 POPW zostały wykorzystane skutecznie oraz efektywnie

W ramach działania 1.2 POPW przedsiębiorcy wykorzystali środki publiczne przekazane przez PARP efektywnie i skutecznie osiągając wymagane wskaźniki produktu oraz rezultatu. W przypadku 76 z 122 (62%) zakończonych projektów odnotowano wzrost wartości przychodów MŚP z Polski Wschodniej ze sprzedaży produktów (usług) na eksport. Pozostałym 46 (38%) przedsiębiorcom pomimo osiągnięcia gotowości do rozpoczęcia sprzedaży na nowych rynkach zagranicznych nie udało się osiągnąć przychodów z takiej sprzedaży.

PARP wywiązała się z obowiązku prawidłowego przygotowania kryteriów wyboru projektów. Właściwie przeprowadziła też nabory wniosków o dofinansowanie i wyłoniła projekty, których realizacja wpisywała się w cel działania 1.2 POPW, tj. zwiększoną aktywność MŚP z Polski Wschodniej na rynkach międzynarodowych.

PARP prawidłowo weryfikowała zgodność realizacji projektów z umowami o ich dofinansowanie, a w procesie rozliczeń i kontroli uwzględniała ocenę uzyskanych efektów mierzonych wskaźnikami informacyjnymi, produktu i rezultatu. Agencja efekty te monitorowała również w okresie trwałości projektów. W trakcie kontroli stwierdzono jednak przypadki wykazywania przez beneficjentów wartości przychodów ze sprzedaży produktów na eksport również z krajów niebędących docelowymi w ramach projektów działania 1.2 POPW, co w ocenie NIK nie może być bezpośrednim miernikiem efektywności i skuteczności realizacji tych projektów przyjętym w planowanej na lata 2022–2023 ewaluacji efektów wsparcia w ramach I osi priorytetowej POPW.

Uzyskane przez NIK od beneficjentów działania 1.2 POPW dane wskazują, że w przypadku 76 z 122 (62%) zakończonych projektów przychody ze sprzedaży produktów (usług) na eksport do krajów wskazanych w MBI jako docelowe wyniosły 153 446,5 tys. zł i były prawie siedmiokrotnie wyższe niż przekazane na te projekty dofinansowanie w wysokości 22 323,8 tys. zł, przy czym 71% tych przychodów wygenerowało 10 przedsiębiorców, a u kolejnych 33 (27%) przychody te przewyższały otrzymane dotacje. W 46 (38%) przypadkach, zakończenie projektów dofinansowanych w kwocie 12 590,7 tys. zł nie przełożyło się w ogóle na przychody ze sprzedaży do krajów docelowych, co jak wynika z kontroli NIK u 25 przedsiębiorców spowodowane było utrudnieniami w międzynarodowych relacjach biznesowych wywołanych pandemią COVID-19.

Skontrolowani przez NIK beneficjenci, poza dwoma przedsiębiorcami, prawidłowo zrealizowali zadania w ramach projektów działania 1.2 POPW, osiągając wszystkie wymagane wskaźniki produktu i rezultatu. Z kolei wydatki na realizację dofinansowanych projektów zostały poniesione w większości zgodnie z Wytocznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków, a nieprawidłowości stwierdzono w dziewięciu z 131 (7%) skontrolowanych postępowań o udzielenie zamówienia. Większość (18 z 25, tj. 72%) skontrolowanych beneficjentów osiągnęło przychody ze sprzedaży produktów lub usług na rynkach wskazanych w MBI jako docelowe.

Skontrolowani beneficjenci 31 zakończonych projektów nie naruszyli zasad ich trwałości. Do zakończenia kontroli NIK utrzymywali ich efekty, mierzone osiągniętymi wskaźnikami produktu i rezultatu. Poza trzema wyjątkami prawidłowo wywiązywali się też z obowiązków sprawozdawczych wobec PARP.

3. SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI

W efekcie 76 z 122 (62%) zakończonych projektów – w tym w ramach działalności związanej z oprogramowaniem, tj. branży która najczęściej podejmowała próbę wkroczenia na nowe rynki zagraniczne – kwota uzyskanego dofinansowania w wysokości 22 323,8 tys. zł przełożyła się na wzrost przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport do krajów wskazanych w projektach internacjonalizacji jako docelowe w kwocie 153 446,5 tys. zł (687% dofinansowania)¹. Ponad 71% tej kwoty (108 419,9 tys. zł) wygenerowało 10 (z 76) przedsiębiorców, a branżą która przyniosła najwięcej przychodów z rynków zagranicznych była działalność związana z instalowaniem maszyn przemysłowych, sprzętu i wyposażenia. Chociaż beneficjenci osiągnęli wymagane wskaźniki produktu oraz rezultatu, w tym gotowość do rozpoczęcia sprzedaży produktów na nowych rynkach zagranicznych, to jednak do grudnia 2021 roku, nie wszystkim przedsiębiorcom udało się osiągnąć przychodów z takiej sprzedaży. W 46 z 122 (38%) przypadkach zakończonych projektów dotacje w kwocie 12 590,7 tys. zł nie przełożyły się w ogóle na przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport do krajów wskazanych w projektach jako docelowe. [str. 26–33]

Wzrost przychodów MŚP ze sprzedaży produktów (usług) na rynkach wskazanych w MBI jako docelowe

Przygotowywane przez PARP kryteria wyboru projektów dla działania 1.2 POPW wpisywały się cele tego programu operacyjnego poprzez premiowanie projektów zwiększających konkurencyjność firm z makroregionu Polski Wschodniej oraz umiędzynarodawiających ich działalność. [str. 13]

Przygotowane przez PARP kryteria wyboru projektów wpisywały się cele POPW

Poszczególne konkursy na wybór projektów do dofinansowania w ramach działania 1.2 POPW ogłaszane były na podstawie harmonogramów naborów, a wnioski o dofinansowanie oceniane zgodnie z postanowieniami regulaminów konkursów oraz metodyką i kryteriami wyboru projektów. PARP podczas oceny wniosków stosowała mechanizmy weryfikujące powiązania osobowe pomiędzy osobami dokonującymi ocen, a wnioskodawcą oraz firmami doradczymi przygotowującymi wnioski. Protesty składane do negatywnych ocen wniosków, rozpatrywano zgodnie z wewnętrzną procedurą PARP. [str. 13–19]

PARP prawidłowo prowadziła nabory wniosków o dofinansowanie

Agencja zgodnie z postanowieniami umów o dofinansowanie wprowadzała do nich zmiany w formie aneksów, a od 2020 roku uwzględniała również w tym zakresie rozwiązania wspierające realizację programów operacyjnych w związku z wystąpieniem COVID-19. [str. 21]

PARP prawidłowo wprowadzała zmiany do umów o dofinansowanie

PARP prawidłowo przeprowadzała weryfikację formalną i merytoryczną wniosków o płatność, których do 31 sierpnia 2021 r. wpłynęło 1439. Przed ich zatwierdzeniem wyegzekwowała od beneficjentów dołączenie do nich wszystkich dokumentów potwierdzających wykonanie zakresu rzeczowego i finansowego. Badano również zgodność wyboru wykonawców z Wytocznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków. [str. 22]

PARP należycie weryfikowała wnioski o płatność

¹ Dane zostały uzyskane od beneficjentów działania 1.2 POPW w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI

PARP poprawnie kontrolowała projekty

Do 31 sierpnia 2021 r. kontrole 133 z 424 (31%) projektów w ramach działania 1.2 POPW Agencja zrealizowała na podstawie zatwierdzonych przez IZ POPW Rocznych Planów Kontroli POPW. Podczas kontroli stosowała uregulowania wewnętrzne, w tym weryfikowała zgodność ze stanem faktycznym informacji przekazywanych we wnioskach o płatność dotyczących postępu rzeczowego i finansowego. [str. 22–24]

Agencja monitorowała trwałość projektów

PARP również w okresie trwałości projektów monitorowała poziom założonych w umowach o dofinansowanie wskaźników produktu i rezultatu. Realizowała to w oparciu o oświadczenia dotyczące utrzymania trwałości i osiągniętych rezultatów projektów. Do 31 sierpnia 2021 r. po wezwaniach PARP za pośrednictwem Lokalnego Systemu Informatycznego wpłynęły 104 oświadczenia, z wymaganych 113, tj. 92%. W trakcie kontroli stwierdzono jednak, że beneficjenci wykazywali w oświadczeniach wartość przychodów ze sprzedaży na rynkach wskazanych w MBI jako docelowe albo kwotę przychodów ze sprzedaży na wszystkich rynkach zagranicznych, w tym niebędących docelowymi, co w ocenie NIK nie może być bezpośrednim miernikiem efektywności i skuteczności realizacji projektu w ramach działania 1.2 POPW przyjętym w planowanej na lata 2022–2023 ewaluacji efektów wsparcia w ramach I osi priorytetowej POPW². [str. 24–27]

Beneficjenci zgodnie z umowami o dofinansowanie zrealizowali 99% zadań

Skontrolowani przez NIK beneficjenci, poza dwoma wyjątkami, realizowali zaplanowane zadania w ramach 33 projektów zgodnie z wnioskami o dofinansowanie oraz zawartymi z PARP umowami. Prawidłowo zrealizowano 214 z 217 (99%) zadań, w tym wszystkie 29 dotyczące opracowania MBI oraz 13 polegających na zakupie wartości niematerialnych i prawnych lub środków trwałych. Nieprawidłowości stwierdzono³ przy realizacji dwóch z 127 (2%) zadań związanych z świadczeniami na rzecz beneficjentów usługami zewnętrznymi i doradczymi oraz jednego z 48 (2%) zadania dotyczącego udziału w międzynarodowych targach (wystawach, misjach gospodarczych). [str. 36–37]

Sprawozdawczość i dokumentowanie rozliczeń w trakcie realizacji projektów

Beneficjenci na ogół prawidłowo realizowali wymóg składania wniosków o płatność za pośrednictwem SL2014 wraz z dokumentami potwierdzającymi rzeczowy i finansowy postęp realizacji projektów. Nieprawidłowości stwierdzono u siedmiu z 25 (28%) przedsiębiorców i dotyczyły głównie rozbieżności między oryginałami dokumentów i ich skanami załączonymi do wniosków o płatność. Wszystkie zadeklarowane przez beneficjentów we wnioskach o płatność i dofinansowane przez PARP wydatki kwalifikowalne zostały poniesione w zakresie i na cele wskazane w skontrolowanych projektach. [str. 37]

² Plan Ewaluacji Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020 przyjęty przez Komitet Monitorujący Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020 uchwałą nr 18/2015 z 19 października 2015 r. i aktualizowany zgodnie z uchwałą nr 31/2017 z 31 stycznia 2017 r., uchwałą nr 43/2018 z 31 stycznia 2018 r., uchwałą nr 53/2019 z 28 stycznia 2019 r., uchwałą nr 60/2019 z 19 grudnia 2019 r., uchwałą nr 65/2020 z 5 listopada 2020 r., uchwałą nr 69/2021 z 26 października 2021 r.

³ Nieprawidłowości stwierdzono w ramach kontroli NIK 25 przedsiębiorców oraz kontroli PARP zrealizowanych u tych beneficjentów na podstawie Rocznych Planów Kontroli POPW.

Przedsiębiorcy w większości prawidłowo przygotowywali i przeprowadzali postępowania o udzielenie zamówienia, zgodnie z zasadą przejrzystości, uczciwej konkurencji i równego traktowania oferentów określoną w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków. Analiza 131 udzielonych zamówień o wartości 13 372,1 tys. zł, wykazała, że w dziewięciu (7%) postępowaniach o wartości 1418,5 tys. zł (11%) sześciu z 25 (24%) beneficjentów nie przestrzegało tych wytycznych, co w przypadku czterech z nich skutkowało obniżeniem dofinansowania o 136,1 tys. zł. [str. 38–39]

W 7% udzielonych zamówień nie przestrzegano Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków

Beneficjenci osiągnęli wszystkie wymagane wartości docelowe wskaźników produktu, poza wskaźnikiem dotyczącym wysokości inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw⁴, którego nie osiągnięto przy realizacji 15 z 31 (48%) zakończonych projektów. Wynikało to z niższych od zakładanych wydatków projektów i nie miało wpływu na realizację zaplanowanych zadań. Z kolei wartości docelowych części wskaźników rezultatu nie osiągnęło jedynie dwóch z 25 (8%) beneficjentów. [str. 39–41]

Osiągnięte wskaźniki produktu i rezultatu

W wyniku realizacji 31 zakończonych projektów 18 z 25 (72%) beneficjentów osiągnęło przychody ze sprzedaży produktów (usług) na rynkach wskazanych w MBI jako docelowe. Przychody beneficjentów z tych rynków wyniosły 36 288,4 tys. zł i stanowiły od 0,2% do 100% przychodów z eksportu ogółem tych przedsiębiorców w poszczególnych latach. Uzyskane przychody z rynków docelowych były wyższe o 28 269,2 tys. zł od otrzymanego dofinansowania (8019,1 tys. zł), przy czym z 18 tych beneficjentów, ośmiu osiągnęło przychody wyższe od otrzymanego dofinansowania, a dziewięciu – wyższe od prognozowanych wskaźnikiem informacyjnym. Siedmiu z 25 (28%) przedsiębiorcom nie udało się do zakończenia kontroli NIK osiągnąć przychodów z rynków wskazanych w MBI jako docelowe, a przedstawiciele tych przedsiębiorstw zgodnie wyjaśnili, że główną przyczyną takiego stanu były obostrzenia związane z COVID-19. [str. 41–42]

18 z 25 beneficjentów osiągnęło przychody ze sprzedaży produktów (usług) na rynkach wskazanych w MBI jako docelowe

Do zakończenia kontroli NIK beneficjenci zakończonych 31 projektów utrzymywali efekty zakończonych projektów mierzone osiągniętymi wskaźnikami produktu i rezultatu. W żadnym też przypadku nie stwierdzono naruszenia zasad trwałości. Poza trzema wyjątkami, prawidłowo wywiązywali się też z obowiązku złożenia do PARP rocznych oświadczeń dotyczących utrzymania trwałości projektów. [str. 43]

Beneficjenci utrzymywali trwałość projektów

Epidemia COVID-19 i wprowadzane w związku z nią ograniczenia wpłynęły na realizację projektów działania 1.2 POPW. Beneficjenci zmuszeni byli do wprowadzania zmian do umów o dofinansowanie lub rezygnacji z realizacji części zaplanowanych zadań. Stan epidemii wpłynął też na wysokość przychodów z rynków wskazanych w MBI jako docelowe. [str. 21, 26, 30, 35–36, 42]

Epidemia COVID-19 wpłynęła na realizację projektów działania 1.2 POPW

⁴ Różnica pomiędzy zakładaną całkowitą kwotą wydatków ogółem, a planowanym dofinansowaniem.

4. WNIOSKI

PARP Mając na względzie stwierdzone w kontroli przypadki wykazywania przez beneficjentów w oświadczeniach dotyczących utrzymania trwałości i osiągniętych rezultatów projektów również przychodów ze sprzedaży produktów na eksport z krajów niebędących docelowymi w ramach projektów działania 1.2 POPW, NIK wnosi do PARP o uwzględnienie w ewaluacji efektów wsparcia w ramach I osi priorytetowej POPW zaplanowanej na lata 2022–2023 przychodów z krajów będących docelowymi w ramach projektów działania 1.2 POPW.

5. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

5.1. Przygotowanie i realizacja działania 1.2 POPW przez PARP

PARP wywiązała się z obowiązku prawidłowego przygotowania kryteriów wyboru projektów. Właściwie przeprowadziła też nabory wniosków i wyłoniła do dofinansowania projekty, których realizacja wpisywała się w cele POPW. Agencja dysponowała narzędziami weryfikującymi powiązania osobowe pomiędzy wnioskodawcami i osobami oceniającymi wnioski. Protesty od negatywnie ocenionych wniosków rozpatrywane były terminowo i zgodnie z obowiązującą w PARP wewnętrzną procedurą. Podejmowano też działania w celu usprawnienia procesu oceny wniosków i zmniejszenia skali uznawanych protestów.

Przygotowywane przez PARP i zatwierdzone przez Komitet Monitorujący POPW kryteria wyboru projektów dla działania 1.2 POPW, wpisywały się cele POPW, poprzez premiowanie projektów zwiększających konkurencyjność firm z makroregionu Polski Wschodniej oraz umiędzynarodawiających ich działalność. Uwzględniały one m.in. doświadczenie i potencjał beneficjentów niezbędne do należytego świadczenia usług internacjonalizacji działalności biznesowej oraz posiadanie w ofercie co najmniej jednego produktu (wyrobu lub usługi), który może być przedmiotem sprzedaży zagranicznej.

W celu uproszczenia i skrócenia procesu wdrażania działania 1.2. POPW, kryteria wyboru projektów oraz regulaminy poszczególnych konkursów były modyfikowane. Zmiany dotyczyły m.in. rezygnacji z dwuetapowego modelu wyboru wniosków do dofinansowania polegającego na ubieganiu się w pierwszym etapie o dofinansowanie usługi doradczej w zakresie opracowania MBI, a w drugim etapie – o dofinansowanie realizacji opracowanego MBI. Model ten zastąpiono jednoetapowym procesem wyboru wniosków o dofinansowanie do których dołączono już opracowany MBI. PARP wprowadzała też w poszczególnych konkursach zmiany dotyczące np. rezygnacji z konieczności załączania na etapie składania wniosku o dofinansowanie formularzy niezbędnych do udzielenia pomocy publicznej lub pomocy de minimis, czy też rezygnacji z korespondencji tradycyjnej na rzecz formy elektronicznej.

Poszczególne konkursy na wybór projektów do dofinansowania w ramach działania 1.2 POPW, ogłaszane były na podstawie opracowanych w PARP harmonogramów naborów wniosków o dofinansowanie. W oparciu o te harmonogramy w latach 2016–2021 (do 31 sierpnia) przeprowadzono siedem konkursów, w tym dwa pierwsze dotyczyły wyboru projektów w schemacie dwuetapowym. Ponadto w trakcie kontroli NIK 15 września 2021 r. ogłoszono ósmy konkurs, a w 2022 roku (na przełomie II i III kwartału) przewidziano przeprowadzenie kolejnego pod warunkiem dostępności wolnych środków.

W siedmiu pierwszych konkursach na wybór projektów do dofinansowania w ramach działania 1.2 POPW wpłynęło 1361 wniosków w których wartość projektów wyniosła 627 314,4 tys. zł, w tym 420 545,4 tys. zł stanowiło dofinansowanie. W wyniku oceny wybrane do dofinansowania zostały 582 (43% złożonych wniosków) projekty o wartości 319 071,6 tys. zł i kwocie dofinansowania 215 755,4 tys. zł. Do rozpoczęcia 31 sierpnia 2021 r. kontroli NIK z beneficjentami podpisano 424 umowy, a do 13 stycznia 2022 r. – 575 umów w których kwota pierwotnego dofinansowania wynosiła 212 142,1 tys. zł.

Przyjęte kryteria wyboru projektów wpisywały się w cele POPW

Kryteria wyboru projektów oraz regulaminy konkursów modyfikowano w celu uproszczenia i skrócenia procesu wdrażania działania 1.2. POPW

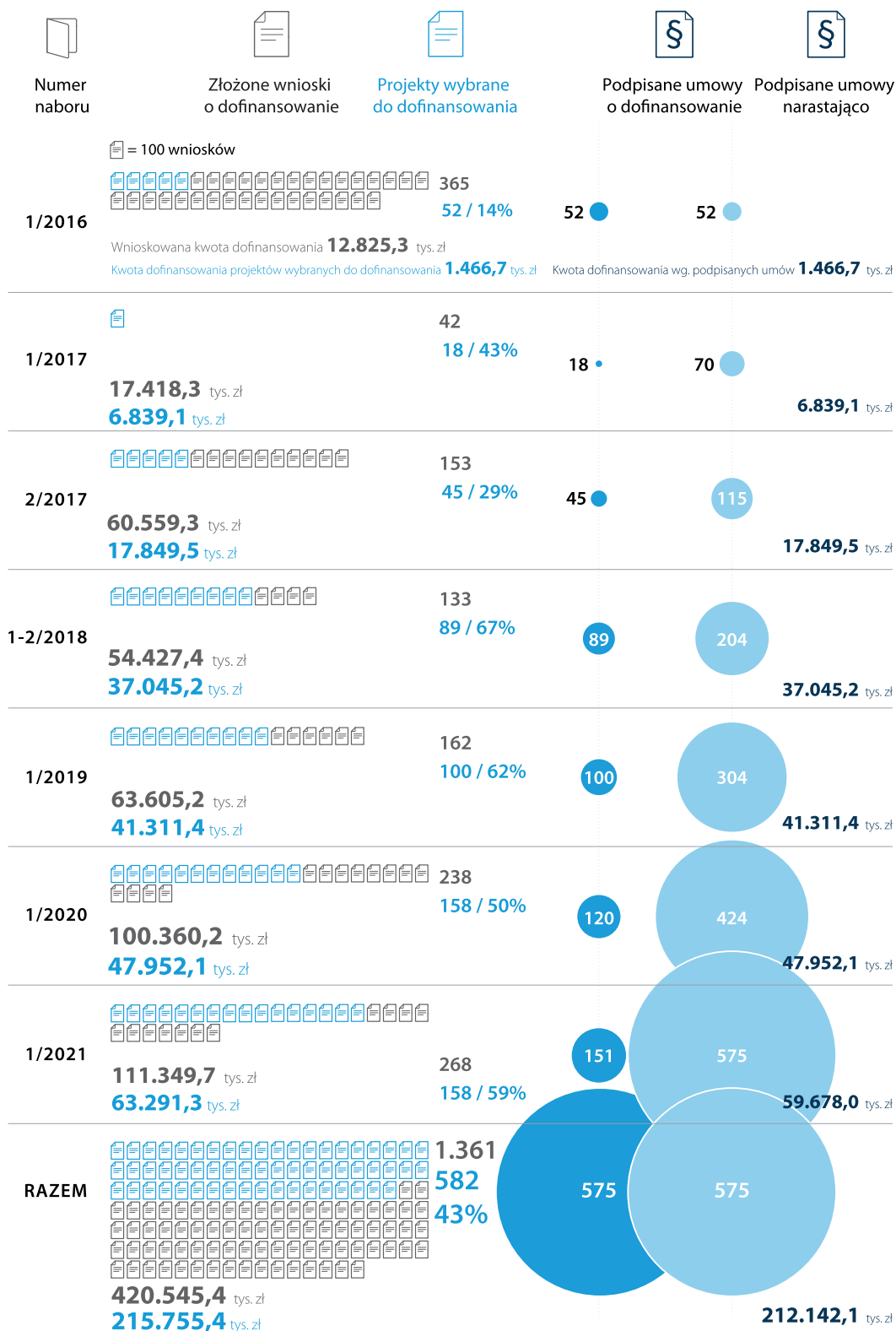
Konkursy w ramach działania 1.2 POPW ogłaszano zgodnie z harmonogramami

Do dofinansowania wybrano 43% złożonych wniosków

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Infografika nr 2

Liczba i wartość dofinansowania wniosków złożonych i wybranych do dofinansowania w poszczególnych konkursach oraz liczba podpisanych umów

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

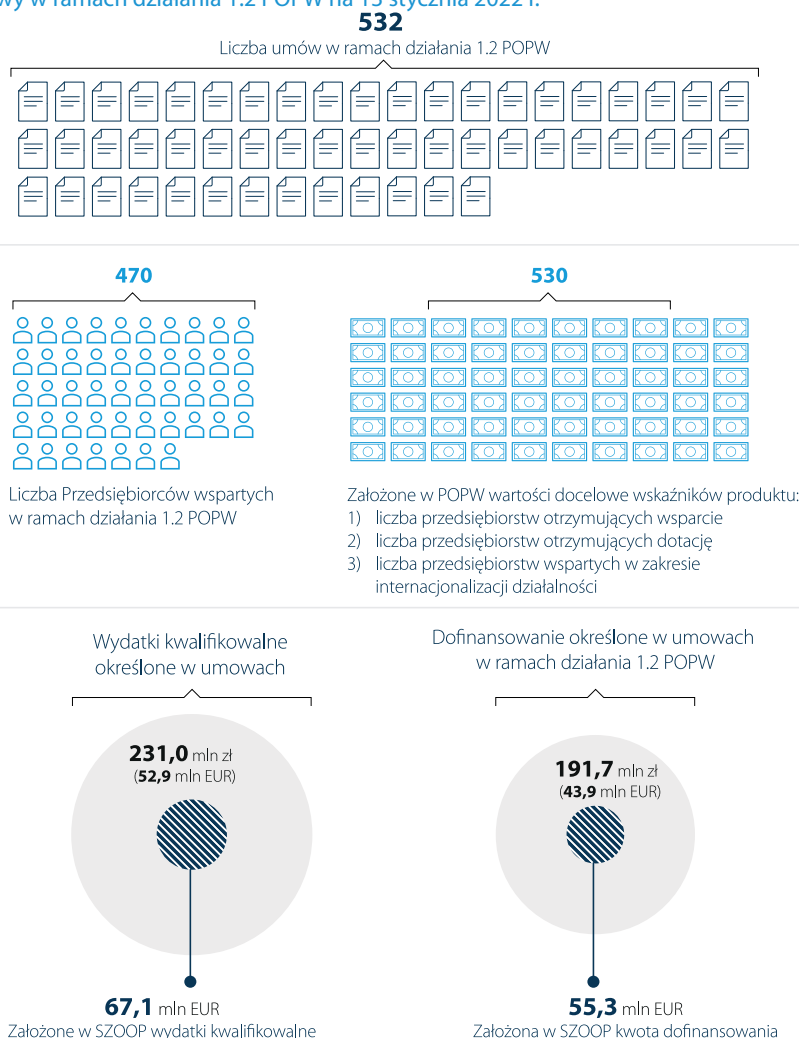
WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Po uwzględnieniu umów rozwiązanych i zawartych aneksów do umów o dofinansowanie, wg stanu na 13 stycznia 2022 r. obowiązywały 532 umowy o dofinansowanie z 470 przedsiębiorcami przy założonych w POPW do osiągnięcia w 2023 roku 530 przedsiębiorcach wspartych w zakresie internacjonalizacji działalności (otrzymujących wsparcie i dotacje). Umowna kwota wydatków kwalifikowalnych tych 532 projektów wynosiła 231,0 mln zł (około 52,9 mln EUR⁵), w tym kwota dofinansowania 191,7 mln zł (około 43,9 mln EUR), przy założonych w SZOOP wydatkach kwalifikowalnych w wysokości 67,1 mln EUR i dofinansowaniu 55,3 mln EUR. Z kolei zaangażowanie kapitału prywatnego w realizację tych 532 projektów określono na kwotę 92,6 mln zł (około 21,2 mln EUR), przy określonym w POPW wskaźniku produktu dotyczącym inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne dla przedsiębiorców (dotacje) w wysokości 16,0 mln EUR.

Wartości wskaźników produktu dla działania 1.2 POPW

Infografika nr 3

Umowy w ramach działania 1.2 POPW na 13 stycznia 2022 r.

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

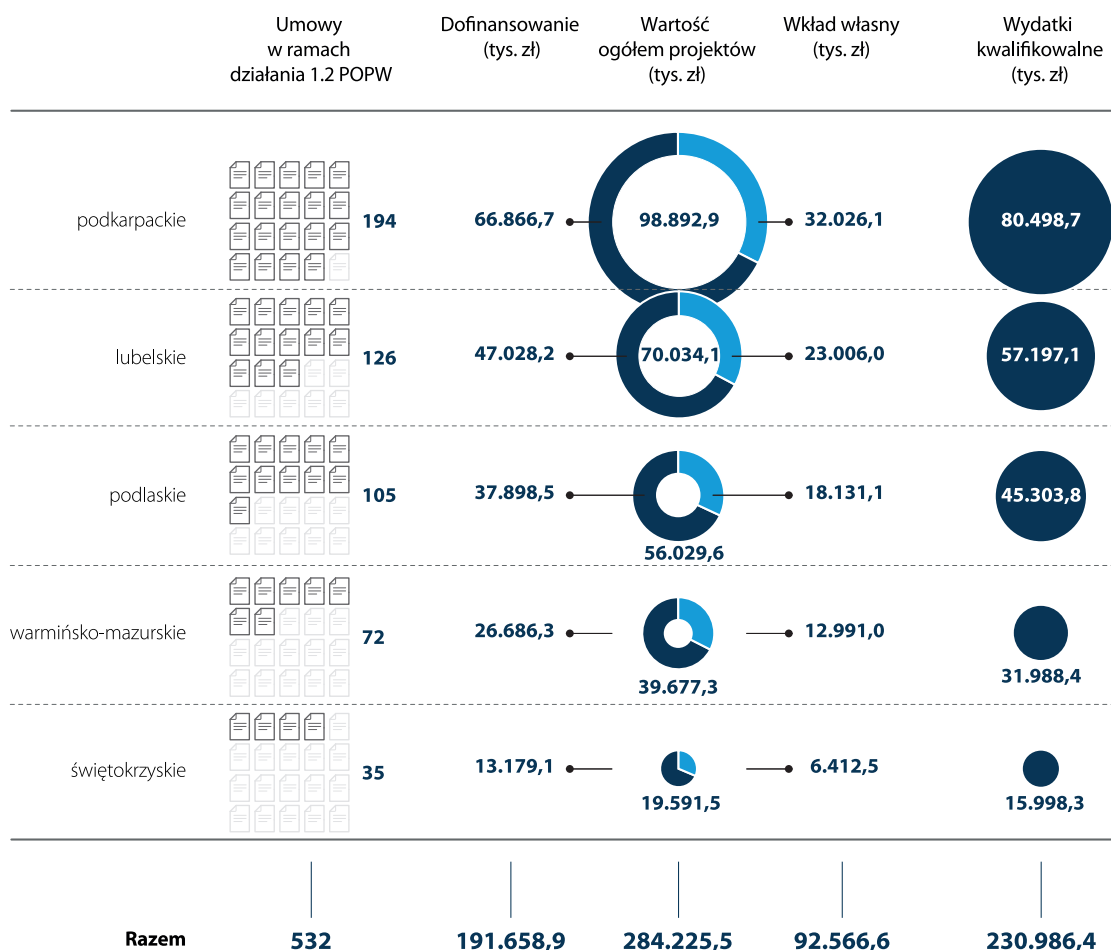
⁵ Wartość oszacowana wg. średniego kursu euro od 3 października 2016 r. (data zawarcia pierwszej umowy o dofinansowanie) do 31 grudnia 2021 r. (data zawarcia ostatniej umowy o dofinansowanie).

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Na 13 stycznia 2022 r. największą liczbę projektów podpisano z podmiotami z województwa podkarpackiego (194 umowy), a najmniejszą z przedsiębiorcami z województwa świętokrzyskiego (35 umów).

Infografika nr 4

Umowy w ramach działania 1.2 POPW na 13 stycznia 2022 r. wg województw

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

Ocena wniosków o dofinansowanie prowadzona była prawidłowo

Wnioski o dofinansowanie oceniane były zgodnie z postanowieniami regulaminów konkursów oraz metodyką i kryteriami ocen przyjętymi przez Komitet Monitorujący POPW, co potwierdziła dokonana przez NIK analiza sposobu oceny losowo wybranych 70 wniosków o dofinansowanie. W ocenie uwzględniano m.in. kryteria formalne, kwalifikowalność, racjonalność i zasadność kosztów projektów, potencjał sprzedażowy oferowanych produktów (wyrobów lub usług). W ramach oceny wniosków weryfikowano również, czy wnioskodawca nie uzyskał dofinansowania na realizację tego samego modelu biznesowego internacjonalizacji z innych źródeł.

Bezstronność osób dokonujących ocen wniosków o dofinansowanie

PARP podczas oceny wniosków o dofinansowanie wdrożyła rozwiązania ograniczające konflikt interesów będący jednym z kluczowych mechanizmów korupcyjnych⁶. Agencja stosowała bowiem metody weryfikujące

⁶ Zagrożenie korupcją w świetle wyników kontroli NIK opublikowanych w latach 2016–2020, oprac. A. Hussein, NIK, Warszawa 2020 r., str. 6.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

powiązania osobowe pomiędzy osobami dokonującymi ocen wniosków, a wnioskodawcą oraz firmami doradczymi przygotowującymi wnioski. Przy nawiązaniu współpracy z ekspertem składał on oświadczenie o braku relacji między nim a podmiotami przygotowującymi wnioski o dofinansowanie oraz zobowiązanie do niepodejmowania jakiejkolwiek działalności zarobkowej związanej z realizacją projektu będącego przedmiotem ocenianego wniosku. Jednocześnie zbieżne zasady dotyczyły pracowników PARP oceniających wnioski. Z kolei przy powołaniu do Komisji Oceny Projektów – zarówno ekspert jak i pracownik PARP – przed rozpoczęciem oceny wniosków o dofinansowanie, składali oświadczenia o bezstronności, w których potwierdzali min., że nie uczestniczyli w procesie przygotowania wniosku na zasadach komercyjnych, nie brali udziału w przygotowaniu wniosków o dofinansowanie we własnym imieniu, ani nie pozostawali w relacjach z osobami, które wniosek przygotowały oraz, że nie zachodzi żadna okoliczność powodująca wyłączenie z udziału w wyborze. Niezłożenie takiego oświadczenia uniemożliwiało udostępnienie wniosku o dofinansowanie do oceny. Natomiast po zakończeniu oceny wniosków o dofinansowanie ekspert zobowiązany był do niepodejmowania współpracy z wnioskodawcą (beneficjentem) i jego firmą doradczą, którego wniosek o dofinansowanie opiniował w ramach przydzielonych zadań. Składał również oświadczenie o niepodjęciu współpracy w ciągu 12 miesięcy od dnia publikacji na stronie internetowej PARP listy wniosków, które uzyskały dofinansowanie w konkursie.

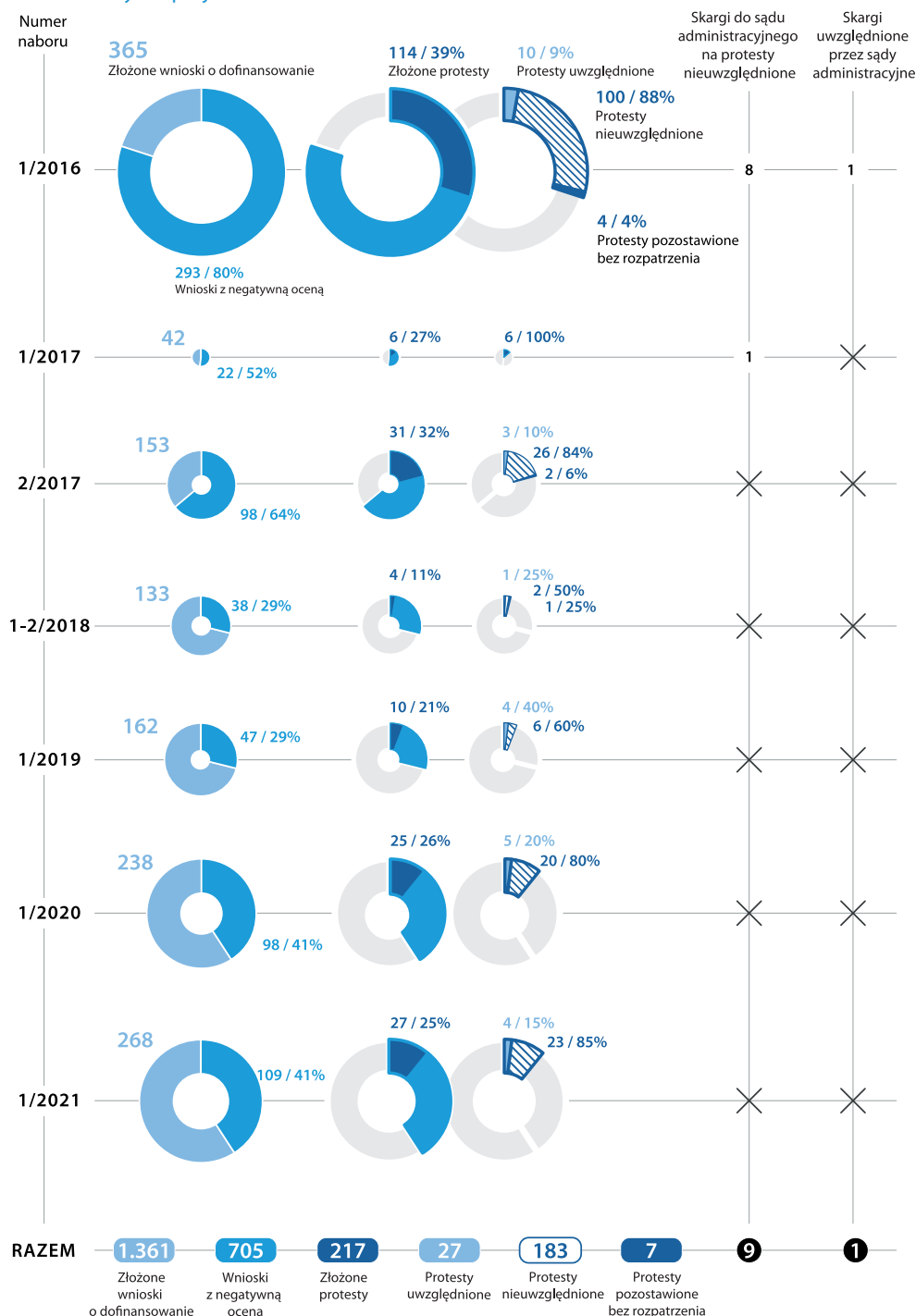
PARP do pierwszych siedmiu konkursów na wybór projektów do dofinansowania w ramach działania 1.2 POPW otrzymała 217 protestów od 705 negatywnych ocen wniosków. W zależności od poszczególnych konkursów, liczba i skala złożonych protestów była różna. Najwięcej protestów wpłynęło do pierwszego naboru, zorganizowanego w 2016 roku i było to 114 protestów, czyli do 39% wniosków ocenionych negatywnie. Wśród 217 złożonych protestów uwzględnione zostały 27 (12%), kolejne 183 (84%) nie uwzględniono, a siedem (3%) pozostawiono bez rozpoznania z powodów formalnych. Dziewięciu (5% protestów nieuwzględnionych) wnioskodawców skierowało skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego na nieuwzględnienie protestu. W jednym przypadku sąd rozstrzygnął na korzyść skarżącego, które to orzeczenie zostało podtrzymane przez Naczelny Sąd Administracyjny.

Protesty od negatywnych ocen wniosków

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Infografika nr 5

Dane o protestach w konkursach na wybór projektów do dofinansowania

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

Parp prawidłowo rozpatrywała protesty

Protesty rozpatrywano zgodnie z wewnętrzną procedurą PARP, co potwierdziła dokonana przez NIK analiza 10 spraw. Zgodnie z art. 60 ustawy wdrożeniowej rozpatrujący protest nie brali udziału w pierwotnej ocenie wniosków o dofinansowanie. W zbadanej próbie 10 spraw nie stwierdzono też przekroczenia ustawowych terminów rozpatrzenia protestów. PARP podejmowała też działania *ex post* prowadzące do systematycznego ograniczania liczby błędów w ocenie wniosków o dofinansowanie, skutkujących następnie uznawaniem protestów za zasadne. W tym

celu po każdym konkursie weryfikowane były główne powody odrzucania wniosków oraz przyczyny uznawania protestów za zasadne. Informacja o popełnionych błędach w ocenie, przekazywana była ekspertom.

Instytucja Zarządzająca przeprowadziła trzy kontrole w PARP. Kontrole te miały na celu sprawdzenie, czy funkcje delegowane do Instytucji Pośredniczącej są realizowane prawidłowo, efektywnie oraz zgodnie z wewnętrznymi procedurami⁷. W jednym przypadku zespół kontrolny zwrócił uwagę na sposób artykułowania wyników kontroli w SL2014. Stwierdzono, że znajdował się tam opis ustaleń z odsyłaniem do pism lub wyjaśnień beneficjenta, a zapisy w SL2014 powinny jasno wskazywać na ostateczne ustalenia.

Kontrole IZ w PARP

5.2. Rozliczanie, monitorowanie oraz kontrola projektów przez PARP

PARP prawidłowo weryfikowała zgodność realizacji projektów w ramach działania 1.2 POPW z umowami o ich dofinansowanie, a w procesie rozliczeń i kontroli uwzględniała ocenę uzyskanych efektów mierzonych wskaźnikami informacyjnymi, produktu i rezultatu. Agencja efekty te monitorowała również po zakończeniu realizacji projektów w formie składanych corocznie oświadczeń dotyczących utrzymania trwałości i osiągniętych rezultatów zakończonych projektów. W trakcie kontroli stwierdzono jednak, że beneficjenci wykazywali w oświadczeniach wartość przychodów ze sprzedaży na rynkach wskazanych w MBI jako docelowe albo kwotę przychodów ze sprzedaży na wszystkich rynkach zagranicznych, co w ocenie NIK nie może być bezpośrednim miernikiem efektywności i skuteczności realizacji projektu w ramach działania 1.2 POPW przyjętym w planowanej na lata 2022–2023 ewaluacji efektów wsparcia w ramach I osi priorytetowej POPW. Uzyskane w trakcie kontroli NIK od beneficjentów działania 1.2 POPW dane wskazały, że w przypadku 76 z 122 (62%) zakończonych projektów kwota uzyskanego dofinansowania w wysokości 22 323,8 tys. zł przełożyła się na wzrost przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport do krajów docelowych w kwocie 153 446,5 tys. zł (687% dofinansowania), przy czym 71% tych przychodów wygenerowało 10 projektów. Chociaż beneficjenci osiągnęli wymagane wskaźniki produktu oraz rezultatu, w tym gotowość do rozpoczęcia sprzedaży produktów na nowych rynkach zagranicznych, to jednak do grudnia 2021 roku, nie wszystkim przedsiębiorcom udało się osiągnąć przychodów z takiej sprzedaży. W 46 z 122 (38%) przypadkach zakończonych projektów dotacje w kwocie 12 590,7 tys. zł nie przełożyły się w ogóle na przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport do krajów wskazanych w projektach jako docelowe.

Na 31 sierpnia 2021 r. z 424 zawartych umów o dofinansowanie w pierwszych sześciu konkursach, 226 o wartości projektów 136 828 tys. zł było w trakcie realizacji. Kolejne 161 o wartości projektów 61 848,4 tys. zł

Beneficjenci 161 zakończonych projektów wykorzystali 90% przyznanego dofinansowania

⁷ Kontrole podlegały działania 1.2., 1.3.1., 1.3.2., 1.4., 2.2. POPW, a elementami m.in. terminowość dokonywania oceny wniosku o dofinansowanie projektu, stosowanie procedury oceny wniosku, sposób wypełniania kart oceny merytorycznej, weryfikacji wykluczenia beneficjentów, prowadzenia procedury odwoławczej, terminowości weryfikacji wniosków o płatność i prowadzenia kontroli beneficjentów.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

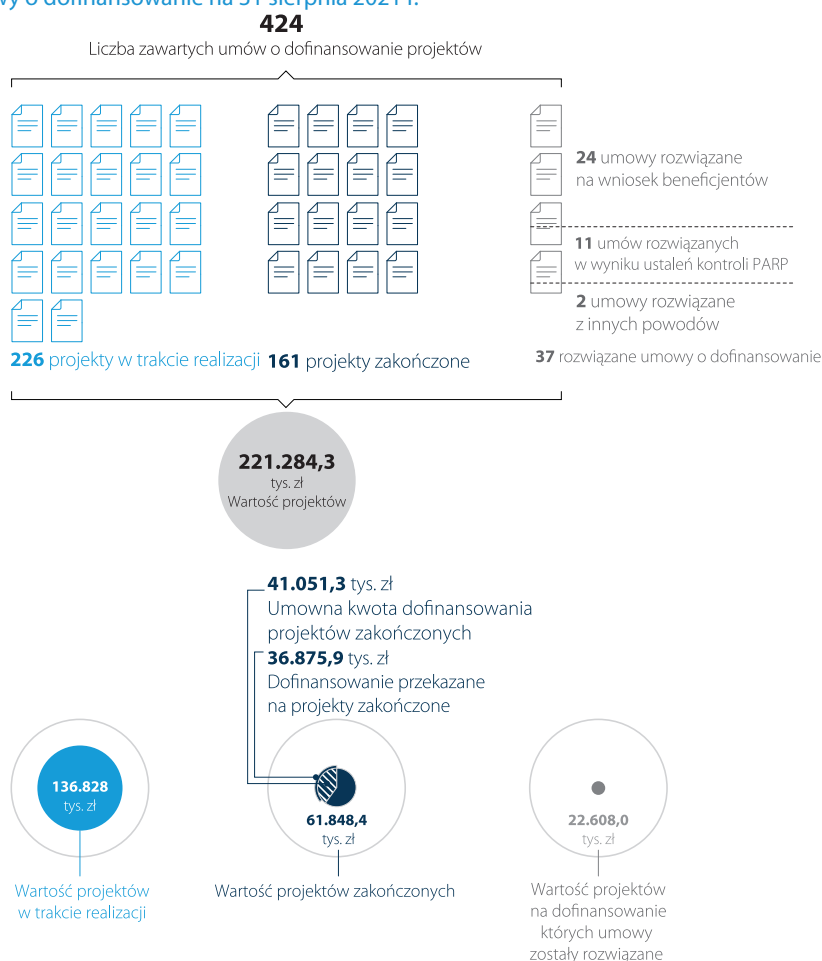
zostało zakończonych, w tym 51 o wartości 2201,5 tys. zł polegających jedynie na opracowaniu MBI oraz 110 o wartości 59 646,9 tys. zł polegających na realizacji opracowanego MBI lub wykonywanych w schemacie jednoetapowym. W przypadku projektów zakończonych, beneficjentom po uwzględnieniu kwot zwróconych i należnych do zwrotu (1127,1 tys. zł), przyznano dofinansowanie w kwocie 36 875,9 tys. zł, co stanowiło 90% umownej kwoty dofinansowania (41 051,3 tys. zł).

Rozwiązane umowy o dofinansowanie projektów

W przypadku 37 (z 424) projektów o wartości 22 608,0 tys. zł, umowy na ich dofinansowanie zostały rozwiązane. Umowy zostały wypowiedziane głównie na wnioski beneficjentów (24 z 37 umów) lub w wyniku istotnych nieprawidłowości przy realizacji projektów ustalonych w trakcie kontroli PARP (11 umów). W wyniku przeprowadzonej przez NIK analizy pięciu spraw dotyczących zwrotu wypłaconego dofinansowania ustalono, że niezgodnie z obowiązującą w PARP procedurą wewnętrzną w jednym przypadku mimo bezskutecznego upływu wyznaczonego 14-dniowego terminu na zwrot wszystkich otrzymanych środków, Departament Internacjonalizacji Przedsiębiorstw PARP nie sporządził wniosku o przeprowadzenie postępowania administracyjnego i wydania wskazanej w art. 207 ust. 9 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych decyzji określającej m.in. kwotę przypadającą do zwrotu i termin, od którego nalicza się odsetki, oraz sposób zwrotu środków.

Infografika nr 6

Umowy o dofinansowanie na 31 sierpnia 2021 r.

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Do 31 sierpnia 2021 r. do 231 umów o dofinansowanie (z 424) wprowadzono zmiany w formie 416 aneksów. W ich wyniku zmniejszyła się m.in. wartość tych projektów z 123 108,3 tys. zł do 119 216,7 tys. zł, a kwota dofinansowania z 83 958,8 tys. zł do 81 118,5 tys. zł (tj. o 3%). Szczegółowym badaniem NIK objęto 10 umów, do których wprowadzono najwięcej zmian w takiej formie. Analiza wykazała, że we wszystkich 44 przypadkach zmiany były zgodne z umowami o dofinansowanie lub ustawą z dnia 3 kwietnia 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach wspierających realizację programów operacyjnych w związku z wystąpieniem COVID-19.

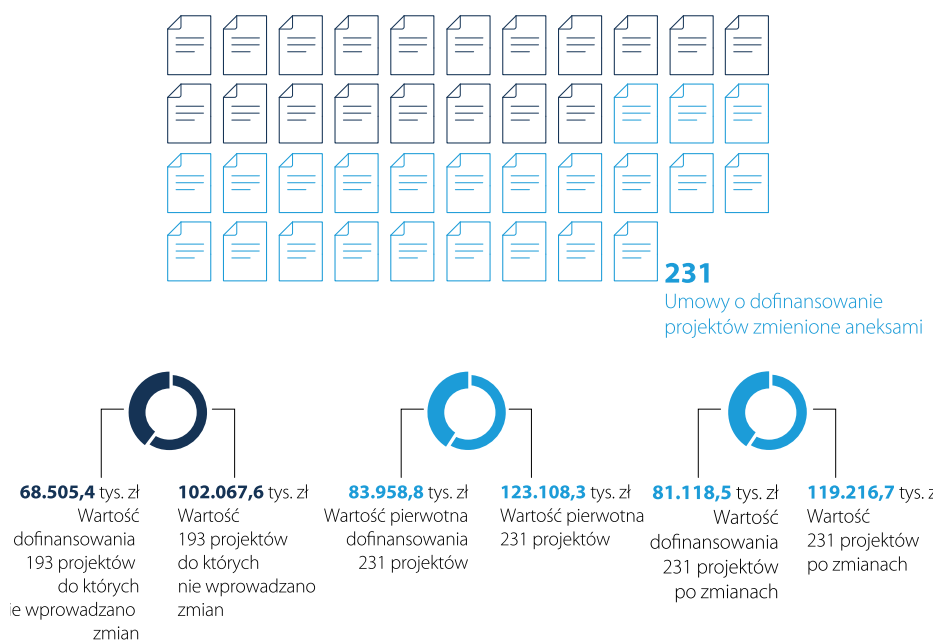
Z 21 zmian wprowadzonych do analizowanych umów w okresie stanu epidemii, tj. po 14 marca 2020 r., 12 (57%) związanych było bezpośrednio z tym stanem. Dotyczyły one m.in.: [1] rezygnacji z realizacji części zadań, tj. głównie udziału w targach międzynarodowych odwoływanych w związku z wystąpieniem COVID-19, co w konsekwencji miało też wpływ na wartość ogółem projektów, wysokość wydatków kwalifikowanych i kwoty dofinansowania; [2] zmian terminów i miejsc targów oraz misji międzynarodowych w związku z wystąpieniem COVID-19, co w konsekwencji miało też wpływ na przesunięcie terminu osiągnięcia wartości docelowej wskaźników produktu oraz rezultatu oraz datę zakończenia projektów.

PARP prawidłowo wprowadzała zmiany do umów o dofinansowanie

Epidemia COVID-19 wpłynęła na zmiany realizowanych projektów

Infografika nr 7

Aneksy do umów o dofinansowanie projektów na 3 sierpnia 2021 r.

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

Na problemy napotkane w trakcie realizacji projektów związane ze stanem epidemii COVID-19 beneficjenci zwracali także uwagę w składanych do PARP wnioskach o płatność. Z 12 analizowanych takich wniosków, w sześciu (50%) beneficjenci informowali PARP o odwoływaniu lub przesuwaniu terminów realizacji targów międzynarodowych w związku z COVID-19.

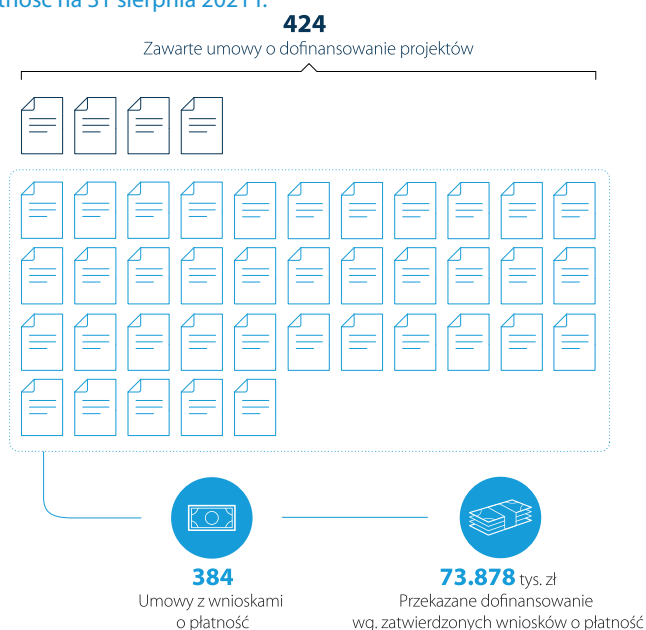
WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

PARP prawidłowo weryfikowała wnioski o płatność

Do 31 sierpnia 2021 r. beneficjenci 384 (z 424) projektów złożyli 1439 wniosków o płatność. Do tego dnia beneficjentom wg zatwierdzonych wniosków o płatność przekazano 73 878 tys. zł dofinansowania. Analizą NIK objęto 20 wniosków o płatność. Wykazała ona, że PARP prawidłowo przeprowadzała weryfikację formalną i merytoryczną wniosków o płatność. PARP przed ich zatwierdzeniem wyegzekwowała od beneficjentów dołączenie do nich wszystkich dokumentów księgowych wraz z dowodami zapłaty oraz dokumentów potwierdzających wykonanie zakresu rzeczowego. W każdym przypadku uzupełniono też formularz oceny wniosku beneficjenta o płatność, a w przypadku wniosków o płatność końcową – także formularz kompletności i prawidłowości dokumentacji związanej z realizacją projektu, co było zgodne z obowiązującą w PARP wewnętrzną procedurą dotyczącą postępowania z wnioskiem o płatność. Zawierały one m.in. informacje o: [1] kompletności załączonych dokumentów; [2] zgodności wykazanych wydatków z umową o dofinansowanie, w tym z harmonogramem rzeczowo-finansowym oraz z opisem wydatków przedstawionym w umowie; [3] odzwierciedleniu rzeczowego postępu realizacji projektu w tabeli wskaźników produktu; [4] ewentualnych wydatkach niekwalifikowalnych; [5] realizacji wszystkich wskaźników produktu i rezultatu. Do wniosków o płatność, w przypadku których wykazano wydatki związane z wyborem wykonawcy w projekcie w trybie konkurencyjności lub rozeznania rynku, dołączono też kompletną dokumentację związaną z takim wyborem. Uzupełniono również wymagane listy sprawdzające zgodność wyboru wykonawców z Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków.

Infografika nr 8

Wnioski o płatność na 31 sierpnia 2021 r.

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

PARP kontrolowała projekty w oparciu o plany kontroli

PARP realizowała kontrole projektów w ramach działania 1.2 POPW na podstawie zatwierdzonych przez IZ POPW Rocznych Planów Kontroli POPW. Do 31 sierpnia 2021 r. w oparciu o te plany kontroli przeprowa-

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

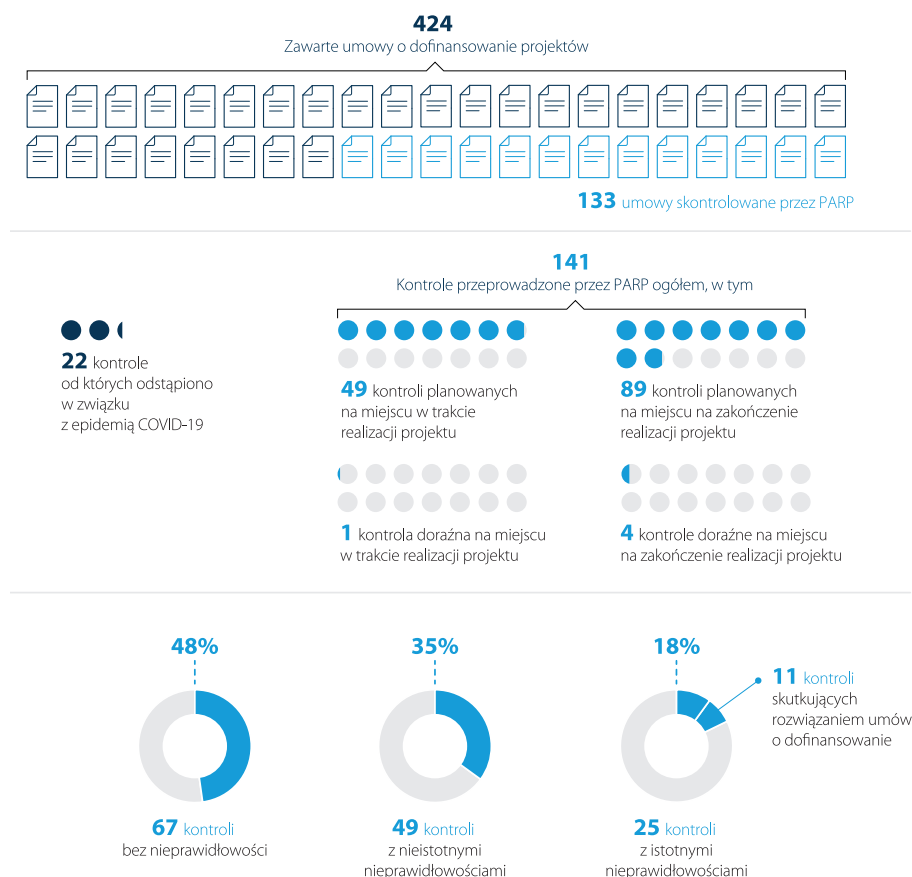
dzono 136 kontroli. Dodatkowo zrealizowano pięć kontroli pozaplanowych. Kontrolami objęto 133 projekty. W przypadku 67 (z 141) kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości, 49 zakończono z nieistotnymi nieprawidłowościami, a w przypadku pozostałych 25 stwierdzono istotne nieprawidłowości, które w 11 przypadkach ostatecznie skutkowały rozwiązaniem umów o dofinansowanie.

W związku z wystąpieniem COVID-19 w roku obrachunkowym 2019–2020, w uzgodnieniu z IZ POPW, odstąpiono od przeprowadzenia 22 kontroli. Dokonana przez PARP analiza tych projektów wykazała, że w trakcie rozpatrywania wniosków o płatność dotyczących tych projektów, kontrolą administracyjną objęto 100% wydatków, a badanie pod kątem możliwości wystąpienia w tych projektach nieprawidłowości nie wskazała przesłanek wskazujących na zasadność przeprowadzenia wizyty na miejscu.

Epidemia COVID-19 wpłynęła na liczbę przeprowadzonych kontroli

Infografika nr 9

Kontrole PARP projektów w ramach działania 1.2 POPW na 31 sierpnia 2021 r.

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

Dokonana przez NIK analiza dokumentacji 10 postępowań kontrolnych wykazała, że PARP stosowała uregulowania wewnętrzne dotyczące kontroli na miejscu. W oparciu o wymagane listy sprawdzające ustalono m.in. czy: [1] informacje przekazywane w wnioskach o płatność w zakresie postępu rzeczowego i finansowego są zgodne ze stanem faktycznym; [2] projekt jest monitorowany przez beneficjenta prawidłowo; [3] benefi-

PARP kontrole projektów przeprowadzała prawidłowo

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

beneficjent realizuje działania informacyjno-promocyjne zgodnie z wymogami wskazanymi w umowie o dofinansowanie; [4] beneficjent posiada pełną dokumentację finansową potwierdzającą dokonanie zakupów objętych projektem; [5] wskaźniki projektu zostały osiągnięte zgodnie z wykazanymi w umowie o dofinansowanie wartościami docelowymi; [6] beneficjent dysponuje dokumentami potwierdzającymi poniesienie wydatków zgodnie z warunkami umowy o dofinansowanie; [7] istnieje zagrożenie realizacji projektu w terminie określonym w umowie o dofinansowanie.

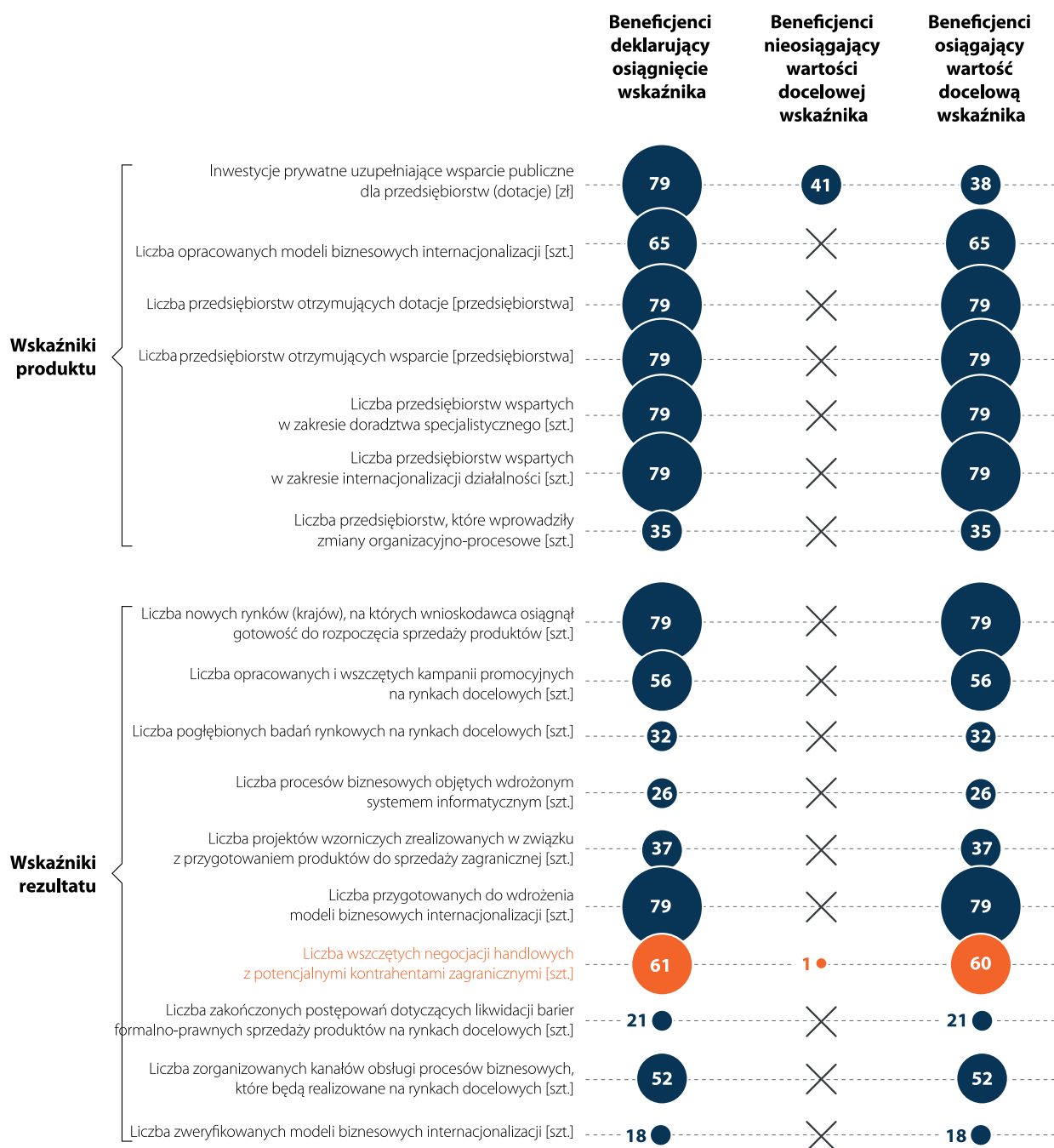
Monitorowanie trwałości projektów

W okresie trwałości projektów realizowanych w ramach działania 1.2 POPW PARP monitorowała poziom założonych w umowach o dofinansowanie wskaźników (produktu, rezultatu, informacyjnych) w oparciu o oświadczenia dotyczące utrzymania trwałości i osiągniętych rezultatów projektów. Zgodnie z procedurą wewnętrzną PARP dotyczącą monitorowania trwałości i rezultatów projektów, do składania oświadczeń na wezwanie PARP zobowiązani byli beneficjenci działania 1.2 POPW realizujący projekty w ramach schematu jednoetapowego lub w ramach etapu drugiego. Do 31 sierpnia 2021 r. z wymaganych 113 oświadczeń dotyczących utrzymania trwałości 84 projektów, do PARP za pośrednictwem Lokalnego Systemu Informatycznego wpłynęło 104. Wszystkich oświadczeń – mimo wezwań Agencji – za pośrednictwem tego systemu nie złożyli beneficjenci ośmiu (z 84) projektów, w tym pięciu beneficjentów nie złożyło żadnego oświadczenia. Z danych zawartych w oświadczeniach o trwałości za 2019 i 2020 rok złożonych przez beneficjentów 79 projektów wynika m.in., że beneficjenci: [1] osiągnęli zakładane poziomy wskaźników produktu, za wyjątkiem wskaźnika pn. inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje), którego nie osiągnęło 41 (z 79) beneficjentów; [2] osiągnęli zakładane poziomy wskaźników rezultatu (w tym dotyczący liczby nowych rynków na których osiągnęli gotowość do rozpoczęcia sprzedaży produktów), za wyjątkiem jednego przedsiębiorcy, który nie osiągnął wskaźnika rezultatu dotyczącego liczby wszczętych negocjacji handlowych z potencjalnymi kontrahentami zagranicznymi.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Infografika nr 10

Wskaźniki produktu i rezultatu według złożonych oświadczeń dotyczących utrzymania trwałości i osiągniętych rezultatów projektów za 2019 i 2020 rok

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

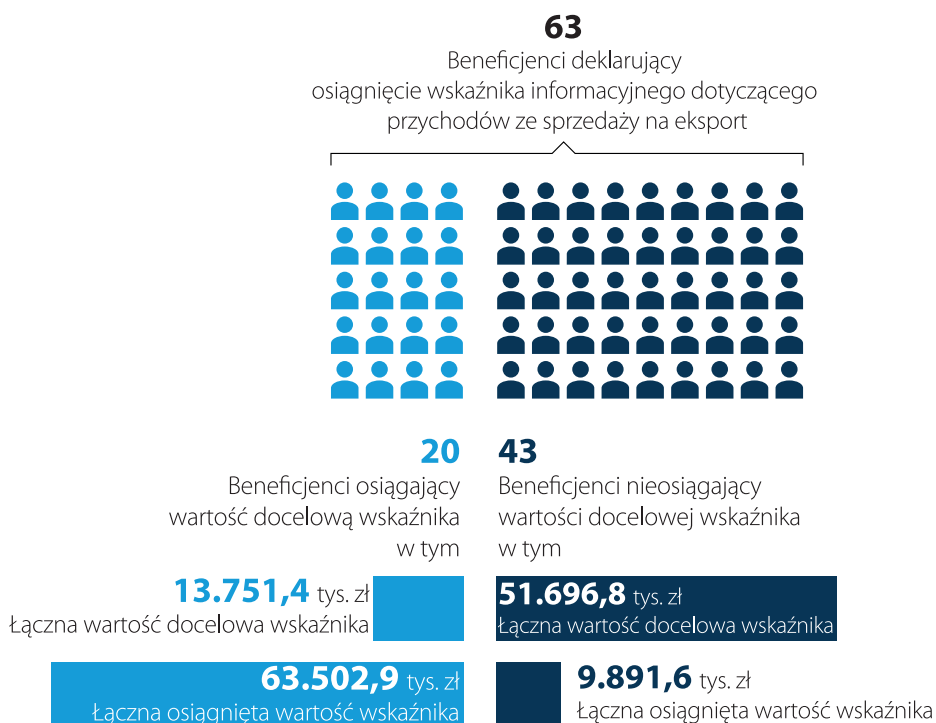
Z ww. oświadczeń dotyczących utrzymania trwałości i osiągniętych rezultatów projektów wynika też, że 43 beneficjentów (z 63 deklarujących) nie osiągnęło wskaźnika informacyjnego dotyczącego wysokości przychodów ze sprzedaży produktów na eksport (w tym 20 nie osiągnęło żadnego przychodu z tego tytułu), przy czym w dziesięciu przypadkach osiągnięcie wartości docelowej tego wskaźnika przewidziano na 2021 rok.

Przychody ze sprzedaży produktów na eksport jako wskaźnik informacyjny

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Infografika nr 11

Wartość przychodów ze sprzedaży na eksport wg. złożonych oświadczeń dotyczących utrzymania trwałości i osiągniętych rezultatów projektów za 2019 i 2020 rok

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

Epidemia COVID-19
wpłynęła na wysokość
przychodów
ze sprzedaży produktów
na eksport

Dokonana przez NIK analiza 10 złożonych oświadczeń dotyczących utrzymania trwałości projektów za 2020 rok wykazała, że w siedmiu przypadkach beneficjenci wskazali, że nieosiągnięcie wartości docelowej wskaźników informacyjnych dotyczących wysokości przychodów ze sprzedaży produktów na eksport spowodowane było obostrzeniami związanymi z COVID-19. Zwrócili oni m.in., uwagę, że: [1] pandemia koronawirusa COVID-19, a w szczególności ograniczenia transportowe związane z zamknięciem granic, w znacznym stopniu utrudniła przedsiębiorstwu realizację sprzedaży eksportowej; [2] w okresie sprawozdawczym przepływ towarów pomiędzy krajami był utrudniony lub nawet niemożliwy i przełożyło się to na przychody ze sprzedaży towarów na eksport.

Niejednolitość
wykazywania przez
beneficjentów
przychodów
ze sprzedaży produktów
na eksport

Dokonana przez NIK analiza 10 ww. oświadczeń oraz wyniki równoległe prowadzonych kontroli NIK dwóch projektów⁸ wykazała też, że beneficjenci w ramach wskaźników informacyjnych niejednolicie wykazywali wartość przychodów ze sprzedaży produktów na eksport. Beneficjenci wykazywali w oświadczeniach wartość przychodów ze sprzedaży na rynkach wskazanych w MBI jako docelowe albo kwotę przychodów ze sprzedaży na wszystkich rynkach zagranicznych, w tym niebędących docelowymi, co w ocenie NIK nie może być bezpośrednim miernikiem efektywności i skuteczności realizacji projektu w ramach działania 1.2 POPW przyjętym w planowanej na lata 2022–2023 ewaluacji efektów wsparcia w ramach I osi priorytetowej POPW. Przykładowo jeden z beneficjentów w oświadczeniu dotyczącym

⁸ Projekty nr POPW.01.02.00-18-0014/17 oraz nr POPW.01.02.00-20-0012/17.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

utrzymania trwałości i osiągniętych rezultatów projektów za 2020 rok wskazał kwotę przychodów ze sprzedaży produktów na eksport w wysokości 13 775,9 tys. zł, podczas gdy w tym roku nie osiągnął przychodów z rynków wskazanych w MBI jako docelowe.

W celu zobrazowania efektów realizacji projektów w ramach działania 1.2 POPW zwrócono się w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK do 344 beneficjentów realizujących 387 projektów (tj. z wyłączeniem beneficjentów których umowy o dofinansowanie zostały rozwiązane), o udzielenie informacji i podanie kwoty przychodów ze sprzedaży produktów (usług) do krajów wskazanych w projektach internacjonalizacji jako docelowe.

Uzyskane dane wskazały, że nie wszystkim przedsiębiorcom udało się w pełni skutecznie i efektywnie wykorzystać środki publiczne otrzymane w ramach działania 1.2 POPW. Z udzielonych informacji oraz wyników równoległe prowadzonych kontroli NIK dotyczących 336 projektów (w tym część była dwuetapowa), wynika bowiem, że:

- dofinansowanie w łącznej kwocie 12 590,7 tys. zł nie przełożyło się w ogóle na przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport do krajów wskazanych w projektach jako docelowe w przypadku 46 (38%) projektów (z 122 projektów zakończonych);
- w kolejnych 33 (27%) przypadkach (z ww. 122) uzyskane przychody z zagranicznych rynków docelowych w wysokości od 0,4 tys. zł do 356,2 tys. zł, nie przewyższały otrzymanego dofinansowania (ogółem w kwocie 11 015,1 tys. zł);
- przychody z zagranicznych rynków docelowych w wysokości od 18,3 tys. zł do 26 277,4 tys. zł w przypadku 43 (35%) projektów przewyższały dofinansowanie (łącznie w kwocie 11 308,7 tys. zł).

W omawianych 122 ww. projektach kwota uzyskanego dofinansowania w wysokości 34 914,5 tys. zł przełożyła się na przychody z zagranicznych rynków docelowych w kwocie 153 446,5 tys. zł (439% dofinansowania), przy czym:

- 71% (108 419,9 tys. zł) tych przychodów wygenerowało 10 (8%) projektów;
- 27 (22%) projektów wygenerowało przychody w wysokości 100 tys. zł lub niższej, z czego tylko w czterech z nich były one wyższe niż uzyskane dofinansowanie;
- przychody na wszystkich rynkach docelowych uzyskało 49 (40%) projektów, z kolei 46 (38%) projektów nie uzyskały żadnego przychodu ze wszystkich rynków objętych wnioskiem, w pozostałych 27 (22%) przypadkach przychody uzyskiwano na części docelowych rynkach zagranicznych;
- zakończone projekty zakładały wejście na 313 rynków zagranicznych⁹ i na 149 z nich (48%) udało się beneficjentom uzyskać przychody.

Przychody ze sprzedaży produktów (usług) na rynkach wskazanych w MBI jako docelowe

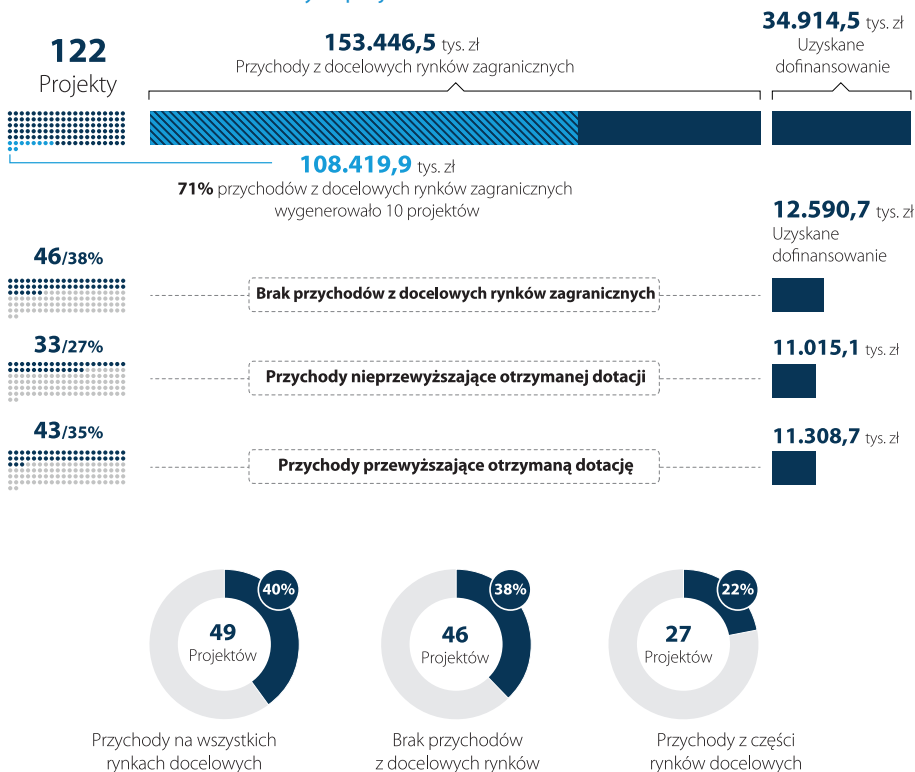
Nie każdemu przedsiębiorcy udało się skutecznie wykorzystać dotację

⁹ Wartość obliczona jako suma wszystkich jednostkowych rynków zagranicznych spośród analizowanych projektów zakończonych. Najczęściej wybieranym rynkiem zagranicznym były Niemcy (56 razy), Wielka Brytania (25 razy), Stany Zjednoczone i Francja (po 15 razy), Ukraina (13 razy), Austria i Czechy (po 12 razy), Słowacja (11).

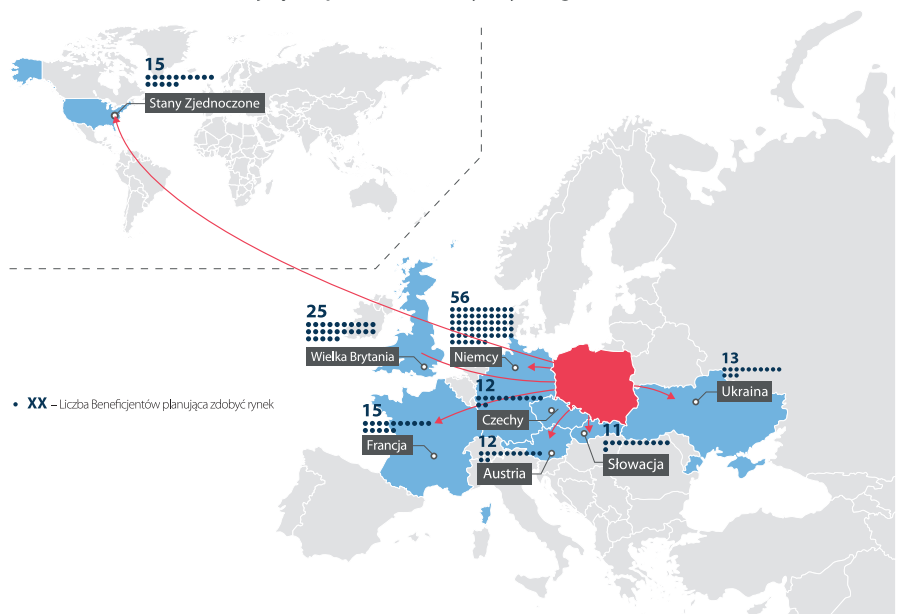
WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Infografika nr 12

Podsumowanie 122 zakończonych projektów

Najczęstsze planowane do zdobycia rynki zagraniczne

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

W pozostałych 214 projektach, które w trakcie kontroli NIK nie zostały jeszcze zakończone:

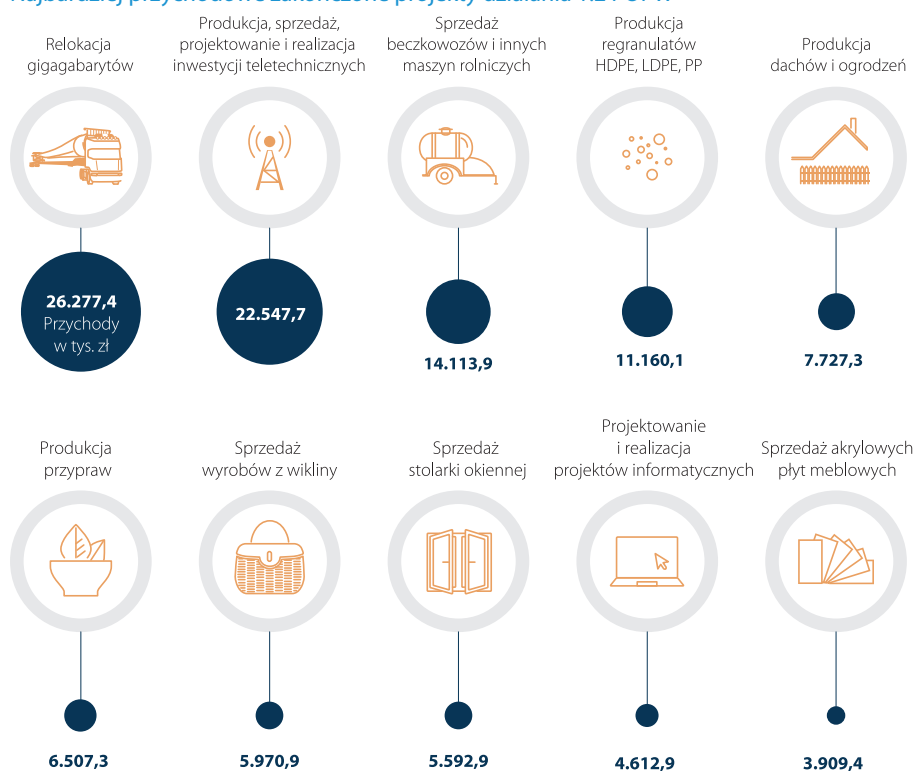
- kwota dotychczas wypłaconego dofinansowania w wysokości 31 555,0 tys. zł przełożyła się na przychody z zagranicznych rynków docelowych w kwocie 20 772,8 tys. zł,
- w przypadku 19 projektów kwota przychodów w wysokości od 7,2 tys. zł do 6952,2 tys. zł przewyższyła już wartość wypłaconego dofinansowania.

Uzyskana przez beneficjentów wartość 153 446,5 tys. zł przychodów z zagranicznych rynków docelowych – jak już wspomniano – w 71% (108 419,9 tys. zł) zrealizowana została przez 10 (8%) projektów. Firmy, które wypracowały ten przychód, pochodziły głównie z województwa podlaskiego (pięć) z kwotą przychodów 55 509,2 tys. zł i lubelskiego (trzy) 41 346,9 tys. zł¹⁰. Były to przedsiębiorstwa o różnym modelu (specyfice) działalności i z różnych segmentów rynku. Wskazuje to zatem, że nie tylko oferowany produkt determinuje możliwość osiągnięcia sukcesu na rynku zagranicznym, lecz również właściwe rozpoznanie rynku.

Różnorodność firm z najwyższymi przychodami z rynków zagranicznych

Infografika nr 13

Najbardziej przychodowe zakończone projekty działania 1.2 POPW

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

Wśród 122 zakończonych projektów, najwięcej było z województwa podkarpackiego – 52. Tam też wypłacono najwięcej dotacji – 12 923,4 tys. zł. Nie przełożyło się to jednak na najwyższe przychody. Tu z kolei liderem było województwo podlaskie – łącznie

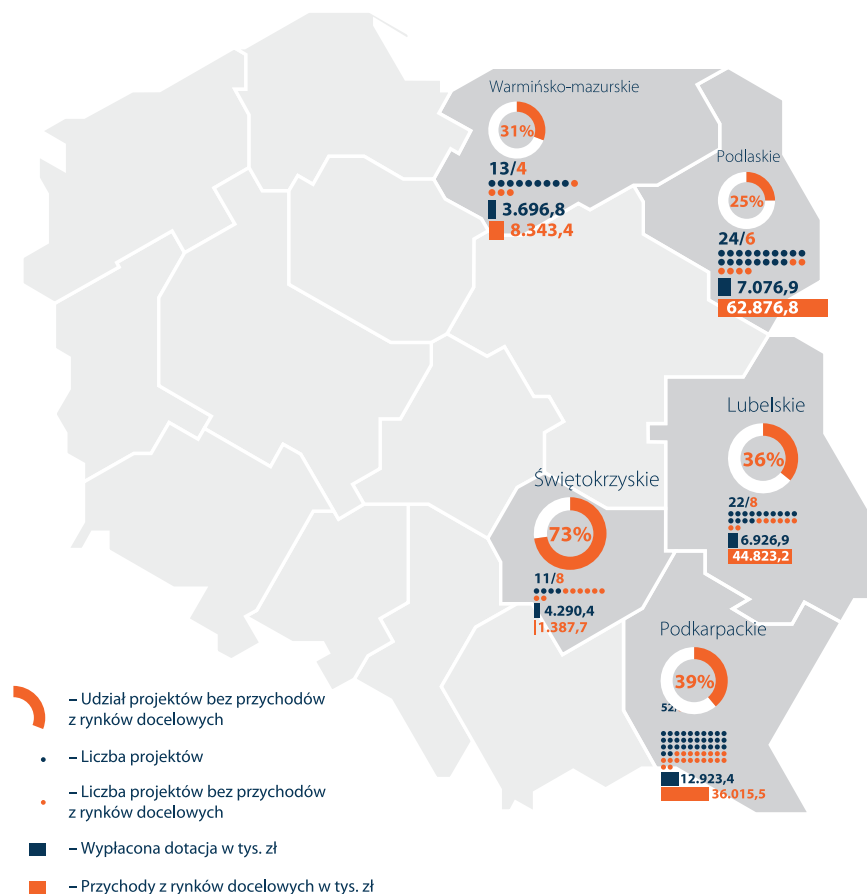
¹⁰ Pozostałe dwie z podkarpackiego i warmińsko-mazurskiego – po jednej firmie z przychodami odpowiednio 5971 tys. zł i 5593 tys. zł.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

62 876,8 tys. zł. Uwagę zwraca wysoki udział projektów zakończonych, które nie przyniosły przychodów w województwie świętokrzyskim, znacznie wyższy niż w pozostałych.

Infografika nr 14

122 projekty zakończone – rozkład według województw

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

Epidemia pokrzyżowała plany ekspansji zagranicznej

W przesłanych NIK informacjach dodatkowych beneficjenci programu zwracali uwagę na stan epidemii COVID-19, który skutecznie uniemożliwił niektóre zaplanowane działania. Imprezy targowe i konferencje zostały odwołane przez organizatorów lub zmieniono ich charakter na targi on-line. Podkreślali, że niepewność rynkowa na rynkach docelowych, determinująca wstrzymanie decyzji o zakupach, zmusiła beneficjentów do przesuwania zaplanowanych działań na kolejne lata.

Najbardziej aktywna branża: działalność związana z oprogramowaniem

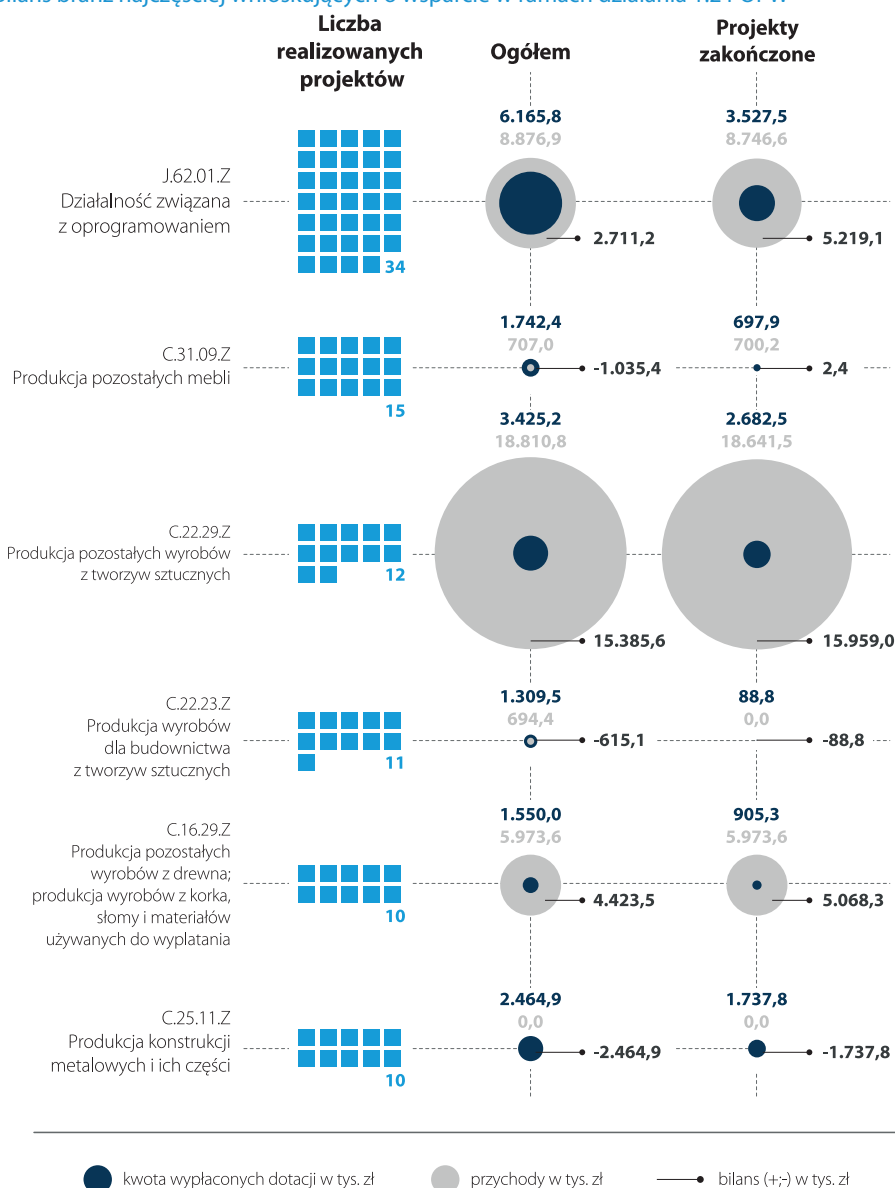
Branżą (wg podklasy Polskiej Klasyfikacji Działalności), która najczęściej podejmowała próbę wkroczenia na nowe rynki zagraniczne była J.62.01.Z (Działalność związana z oprogramowaniem) z 34 projektami (w tym dwuetapowymi), kolejno C.31.09.Z (Produkcja pozostałych mebli) z 15 projektami, C.22.29.Z (Produkcja pozostałych wyrobów z tworzyw sztucznych) z 12, C.22.23.Z (Produkcja wyrobów dla budownictwa z tworzyw sztucznych) z 11 oraz C.16.29.Z (Produkcja pozostałych wyrobów z drewna; produkcja wyrobów z korka, słomy i materiałów używanych do wyplatania) i C.25.11.Z (Produkcja konstrukcji metalowych i ich części) – obie z 10

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

projektami w ramach działania 1.2 POPW. Różnica między uzyskanymi przychodami a kwotami dopłat otrzymanymi przez beneficjentów w tych branżach, nie zawsze była dodatnia.

Infografika nr 15

Bilans branż najczęściej wnioskujących o wsparcie w ramach działania 1.2 POPW

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

Z kolei branżą, która wygenerowała najwięcej przychodów z rynków zagranicznych w ramach działania 1.2 POPW była C.33.20.Z (Instalowanie maszyn przemysłowych, sprzętu i wyposażenia) i przychody te wynosiły 26 368,3 tys. zł, a wartość wypłaconych dotacji 698,1 tys. zł, przy czym dotyczy to tylko dwóch projektów realizowanych z tej branży. Kolejnymi najbardziej przychodowymi branżami były: [1] F.42.22.Z (Roboty związane z budową linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych) – 22 547,7 tys. zł przychodów i 38,8 tys. zł wypłaconych dotacji); [2] C.22.29.Z (Produkcja pozostałych wyrobów z tworzyw sztucznych) – 18 810,8 tys. zł przychodów i 3425,2 tys. zł wypłaconych dotacji);

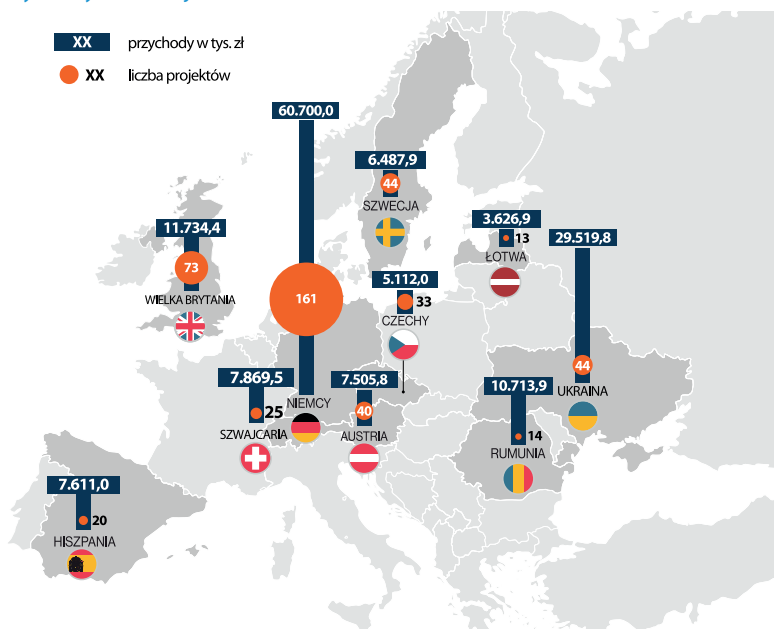
Najbardziej przychodowe: instalowanie maszyn przemysłowych, sprzętu i wyposażenia

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

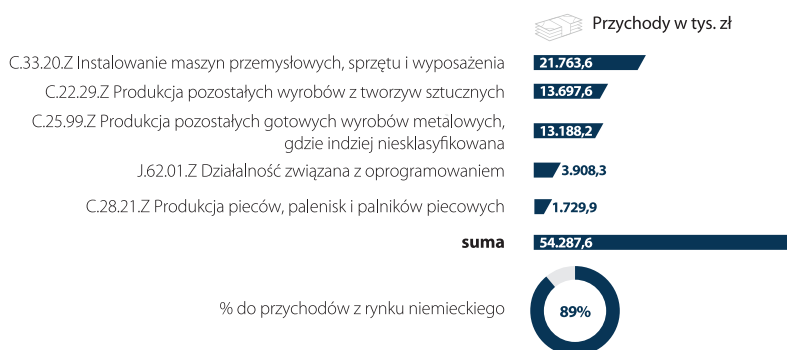
[3] C.25.99.Z (Produkcja pozostałych gotowych wyrobów metalowych, gdzie indziej niesklasyfikowana) – 15 959,8 tys. zł przychodów i 1269,9 tys. zł wypłaconych dotacji; [4] J.62.01.Z (Działalność związana z oprogramowaniem) – 8876,9 tys. zł i 6165,8 tys. zł wypłaconych dotacji. Należy jednak mieć na uwadze, że NIK nie ma informacji o kosztach produkcji i kosztach sprzedaży na rynki zagraniczne, a przez to nieznana jest rentowność przedsięwzięć czy branż. Prezentowane przez NIK wartości nie mogą być również wskazówką do określonych zachowań innych przedsiębiorców do obrania drogi zdobycia rynków zagranicznych.

Krajem, w którym osiągnięto najwięcej przychodów na rynkach zagranicznych, były Niemcy, które były też wybierane jako docelowy rynek największej liczby projektów. Dane te są spójne z wyliczeniami Głównego Urzędu Statystycznego, w których, według danych z lat 2017–2020, 27,4% eksportu towarów i usług trafiło do Niemiec¹¹.

Infografika nr 16
Najwyższe przychody w 10 krajach

Najwięcej przychodów na rynku niemieckim według branż (podklasy wg PKD)

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

¹¹ <http://swaid.stat.gov.pl/SitePages/StronaGlownaDBW.aspx>, sekcja Handel Zagraniczny [dostęp z 18 stycznia 2022 r.]. W latach 2017–2020 eksport towarów i usług do Niemiec wynosił łącznie 1336.032.372,9 tys. zł.

Wśród projektów zakończonych Niemcy nie były jednak kierunkiem, który gwarantował osiągnięcie przychodów. Z 55 zakończonych projektów, prawie połowa z nich (26 tj. 46,4%) nie wygenerowała żadnych przychodów. Podobnie było z kolejnymi najczęściej wybieranymi rynkami. Na brytyjskim nie powiodło się 40% projektów (10 z 25 zrealizowanych), na francuskim 60% (9 z 15 zrealizowanych), a na amerykańskim 53,3% (8 z 15 zrealizowanych). Na te rynki nie udało się wejść firmom m.in. z branż J.62.01.Z (Działalność związana z oprogramowaniem) – 10 projektów, C.22.23.Z (Produkcja wyrobów dla budownictwa z tworzyw sztucznych), C.25.11.Z (Produkcja konstrukcji metalowych i ich części), C.28.99.Z (Produkcja pozostałych maszyn specjalnego przeznaczenia, gdzie indziej niesklasyfikowana) – po trzy projekty. Branża J.62.01.Z (Działalność związana z oprogramowaniem) jawi się więc jako ta, która jednocześnie daje możliwość osiągnięcia największej kwoty przychodów na najczęściej wybieranych rynkach zagranicznych, ale jednocześnie wejście na ten nowy rynek firmom z tej branży, jest dość trudne.

Ekspansja na najpopularniejszy rynek niemiecki nie gwarantuje sukcesu

Przychody z rynków zagranicznych w ramach uczestnictwa w projekcie internacjonalizacji nie były stałe, łącznie z zaprzestaniem sprzedaży na rynku docelowym. Spośród wszystkich projektów (zarówno zakończonych jak i jeszcze trwających, ale już osiągających przychody) stałe coroczne przychody w latach 2018–2021 miało 21 (z 38) projektów na 27 rynkach¹², a w latach 2019–2021: 52 (z 87) projekty na 72 rynkach¹³. Niemniej projekty, które osiągnęły przychody już w 2018 roku nie utrzymywały ich stabilnie w kolejnych latach. Z 38 takich projektów na 46 rynkach, przychodów w 2019 r. nie utrzymało sześć projektów na siedmiu rynkach¹⁴. Z kolei dla roku 2019 z 87 projektów, które osiągnęły przychody na 110 rynkach, w kolejnych latach 20 projektów nie osiągnęło przychodów na 22 rynkach¹⁵. Wskazuje to na potrzebę ciągłego podtrzymywania relacji przedsiębiorców z odbiorcami zewnętrznymi, bo pierwotnie osiągnięte przychody na nowym rynku zagranicznym nie są gwarantem ciągłej i stabilnej sprzedaży w przyszłości.

Brak stabilizacji przychodów z rynków zagranicznych

5.3. Działania podejmowane przez przedsiębiorców w związku z realizacją projektów

Beneficjenci, poza dwoma wyjątkami, prawidłowo zrealizowali zadania w ramach projektów działania 1.2 POPW. Osiągnęli oni wszystkie wymagane wartości docelowe wskaźników produktu, poza wskaźnikiem dotyczącym wysokości inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw, którego nie osiągnięto przy realizacji 15 z 31 (48%) zakończonych projektów. Wynikało to z niższych od zakładanych wydatków projektów i nie miało wpływu na realizację zaplanowanych zadań. Z kolei wartości docelowych

¹² W tym m.in. po cztery na niemieckim i brytyjskim, po dwa na czeskim i słowackim.

¹³ W tym m.in. 19 na niemieckim, osiem na brytyjskim, po cztery na hiszpańskim, słowackim i szwedzkim. Z uwagi na epidemię SARS-CoV-2 nie analizowano już roku 2020, bo mogła mieć ona wpływ na sytuację początkujących eksporterów, o czym już wspomniano w tym punkcie informacji.

¹⁴ W tym m.in. dwa na niemieckim.

¹⁵ W tym m.in. pięć na niemieckim, po dwa na norweskim, ukraińskim i włoskim.

części wskaźników rezultatu nie osiągnęło jedynie dwóch z 25 (8%) beneficjentów. Z kolei wydatki na realizację dofinansowanych projektów zostały poniesione zgodnie z Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków, a nieprawidłowości stwierdzono w 7% skontrolowanych postępowaniach o udzielenie zamówienia. Większość beneficjentów (18 z 25, tj. 72%) osiągnęło przychody ze sprzedaży produktów lub usług na rynkach wskazanych w MBI jako docelowe, przy czym z 18 tych beneficjentów, ośmiu osiągnęło przychody wyższe od otrzymanego dofinansowania, a dziewięciu – wyższe od prognozowanego wskaźnikiem informacyjnym. Wskutek utrudnień w międzynarodowych relacjach biznesowych spowodowanych pandemią COVID-19, siedmiu przedsiębiorcom nie udało się uzyskać takich przychodów.

W 76% kontrolowanych przedsiębiorstwach nie podejmowano wcześniej żadnych prób wejścia na rynki zagraniczne wskazane jako docelowe w MBI

Przed realizacją projektów w ramach działania 1.2 POPW 19 z 25 (76%) skontrolowanych przedsiębiorców nie podejmowało żadnych prób wejścia na rynki zagraniczne wskazane jako docelowe w MBI ich działalności. Większość z tych podmiotów (11 z 19, tj. 58%) wskazało, że w przypadku braku dofinansowania nie podejmowałoby prób wejścia na te rynki głównie z powodu wysokich kosztów takich działań.

Przykłady

Właściciel przedsiębiorstwa AGROPLAST wyjaśnił m.in., że w przypadku braku dofinansowania nie zdecydowałby się na próbę wejścia na rynek hiszpański oraz niemiecki. W dużej mierze spowodowane byłoby to wysokimi kosztami nieproporcjonalnymi do przychodów z tej inwestycji.

Właściciel przedsiębiorstwa BAFF wskazał, że w przypadku braku dofinansowania nie próbowałby wejść na rynek włoski ze względu na wysokie koszty związane z dotarciem do odbiorców.

W 24% kontrolowanych przedsiębiorstwach wcześniejsze działania związane z wejściem na docelowe rynki zagraniczne nie były kompleksowe

W przypadku pozostałych sześciu z 25 (24%) przedsiębiorców, podejmowano przed realizacją projektów próby wejścia na rynki zagraniczne wskazane w MBI jako docelowe. Nie były to jednak działania kompleksowe i ograniczały się m.in. do udziału w pojedynczych targach lub próbie zdalnego pozyskania klientów. Ewentualne przychody z rynków docelowych miały charakter incydentalny, przy czym w jednym przypadku informacji o ich uzyskiwaniu nie zawarto we wniosku o dofinansowanie. Beneficjenci tych projektów wskazywali równocześnie, że otrzymane dofinansowanie stało się szansą na skuteczne wejście na rynki docelowe.

Przykłady

Prezes Zarządu INFINITY GROUP sp. z o.o. stwierdził: Zarząd Spółki zdecydował, że strategicznie spółka musi wejść na rynki zagraniczne ze swoimi usługami. Podejmowane były w związku z tym próby wejścia na rynki wskazane jako docelowe w MBI. Były to podstawowe działania polegające na próbie zdalnego pozyskania klientów poprzez wykorzystywanie istniejących relacji biznesowych skutkujące pozyskaniem prostych zleceń związanych z zarządzaniem contentem i rozwojem oprogramowania. Pozyskanie dofinansowania umożliwiło Spółce opracowanie rekomendacji określających najlepsze rynki docelowe. W przypadku braku dofinansowania Spółka podejmowałaby próby wejścia na wskazane rynki docelowe. Działania te byłyby jednak z dużym prawdopodobieństwem realizowane w zdecydowanie mniejszym zakresie i z mniejszym skutkiem.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

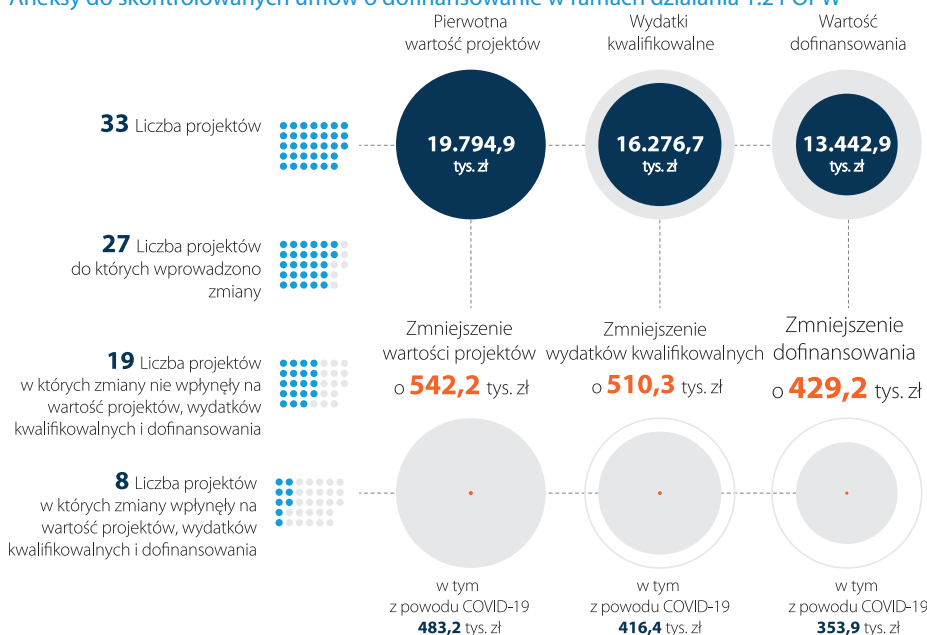
Prezes Zarządu SMILE sp. z o.o. wyjaśnił, że przed realizacją projektu Spółka podejmowała działania na rynkach wskazanych jako docelowe w MBI nie angażując do tego celu żadnych zewnętrznych podmiotów doradczych, ani nie uczestnicząc w żadnych targach. Niestety takie działania nie dawały oczekiwanych efektów w postaci pozyskania stałych kontrahentów. Pojawienie się możliwości uzyskania dofinansowania pozwoliło Spółce na podjęcie decyzji o dużo większym zaangażowaniu się dla osiągnięcia celu polegającego na wejściu na nowe rynki. Przy braku dofinansowania Spółka nie podejmowałaby tak zdecydowanych działań celem wejścia na rynki określone w modelu biznesowym projektu. Realizacja zadań określonych w projekcie polegających m.in. na uczestnictwie w targach, pokazała nam drogę jak należy skutecznie działać, aby osiągnąć korzystny efekt. Przed realizacją projektu Spółka planowała wejście na wskazane rynki od dłuższego czasu, tj. od około roku, ale w sposób mało profesjonalny.

Pierwotna wartość skontrolowanych 33 projektów realizowanych przez 25 przedsiębiorców wynosiła 19 794,9 tys. zł, w tym kwota wydatków kwalifikowalnych 16 276,7 tys. zł, a wartość dofinansowania 13 442,9 tys. zł. W wyniku zmian wprowadzonych do 27 z nich w formie 43 aneksów, wartość 19 projektów, wydatków kwalifikowalnych oraz kwota dofinansowania pozostały niezmiennie. Wartość ogółem ośmiu projektów zmniejszyła się z kolei o 542,2 tys. zł, w tym wydatków kwalifikowalnych o 510,3 tys. zł i dofinansowania o 429,2 tys. zł. Wynikało to przede wszystkim z modyfikacji lub rezygnacji z realizacji części zaplanowanych zadań ze względu na wystąpienie COVID-19, w tym w szczególności z rezygnacji z udziału w targach i misjach zagranicznych. Taka sytuacja wystąpiła w sześciu z dziewięciu projektach, których okres realizacji przypadał w stanie epidemii, tj. po 14 marca 2020 r. W czterech projektach skutkowało to obniżeniem umownego dofinansowania o 353,9 tys. zł z powodu rezygnacji z realizacji dziewięciu zadań oraz modyfikacją dwóch innych, tj. zmiany udziału w targach na udział w misjach gospodarczych.

Epidemia COVID-19
wpłynęła na zakres
realizacji projektów

Infografika nr 17

Aneksy do skontrolowanych umów o dofinansowanie w ramach działania 1.2 POPW

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Przykłady

Prezes Zarządu PROMET-STAL sp. z o.o. w piśmie skierowanym do PARP wskazał, że realizacja działań zaplanowanych w projekcie została przerwana przez kryzys pandemii koronawirusa. Z uwagi na brak informacji, kiedy wprowadzone restrykcje zostaną zniesione w poszczególnych krajach nie mamy możliwości zaplanowania dalszych działań i realizacji projektu. W związku z powyższym chcielibyśmy zakończyć projekt na aktualnym stanie realizacji.

Prezes Zarządu PERFECTDOOR sp. z o.o. uzasadniając prośbę do PARP o rezygnację z udziału w misji zagranicznej wskazał m.in., że prośba jest uwarunkowana panującą na całym świecie pandemią koronawirusa. Wszelkie imprezy targowe czy konferencje zostają odwoływane lub przenoszone na odległy lub nieokreślony termin. Taka sytuacja ma również miejsce w odniesieniu do targów, które były planowane w dniach 21–24 kwietnia 2020 r. Zgodnie z informacją uzyskaną od organizatora, targi mają się odbyć na przełomie września i października 2020 r. Jest to niestety zbyt odległy termin biorąc pod uwagę termin zakończenia realizacji projektu w dniu 30 kwietnia 2020 r. Wszelkie inne targi branżowe także są odwoływane lub przenoszone, a nowe terminy w dalszym ciągu są niepewne z powodu dynamicznej sytuacji związanej z pandemią i nie ma obecnie możliwości przeniesienia czy nawet zaplanowania wyjazdu na misję w ramach innych targów w ciągu najbliższych kilku miesięcy. Z powodu pandemii zamykane są granice państw, odwoływane są połączenia lotnicze, przemieszczanie ludzi ograniczone jest do absolutnego minimum, dlatego też z przyczyn całkowicie niezależnych, niemożliwa jest również w obecnych realiach realizacja misji gospodarczej.

**Beneficjenci
zgodnie z umowami
o dofinansowanie
zrealizowali w ramach
projektów 99% zadań**

Kontrolowani przez NIK beneficjenci, poza dwoma wyjątkami, realizowali zaplanowane zadania w ramach skontrolowanych projektów zgodnie z zawartymi z PARP umowami. Prawidłowo zrealizowano 214 z 217 (99%) zadań, w tym wszystkie 29 dotyczące opracowania MBI oraz 13 polegających na zakupie wartości niematerialnych i prawnych lub środków trwałych. Nieprawidłowości w ramach kontroli NIK i kontroli PARP przeprowadzonych u beneficjentów stwierdzono przy realizacji dwóch (z 127) zadań związanych z świadczonymi na rzecz beneficjentów usługami zewnętrznymi i doradczymi oraz jednego (z 48) zadania dotyczącego udziału w międzynarodowych targach (wystawach, misjach gospodarczych). Ustalono, że: [1] zewnętrzna firma specjalizująca się w tworzeniu materiałów reklamowo-promocyjnych na rynki zagraniczne nie stworzyła beneficjentowi wymaganych katalogów opisujących firmę beneficjenta, jej działalność i produkty; [2] w ramach usługi doradczej beneficjent nie zawarł na żadnym z rynków docelowych wymaganych umów o współpracę; [3] beneficjent nie udokumentował zakupu usługi rozesłania mailingu do bazy 500 kontaktów oraz otrzymania tej bazy, co było częścią wydatków poniesionych w związku z udziałem na targach zagranicznych.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Infografika nr 18

Realizacja zadań w ramach skontrolowanych projektów

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

Beneficjenci na ogół prawidłowo realizowali wymóg składania wniosków o płatność za pośrednictwem SL2014 wraz z dokumentami potwierdzającymi rzeczowy i finansowy postęp realizacji projektów. Nieprawidłowości stwierdzono u siedmiu (z 25) przedsiębiorców. W pięciu przypadkach przedstawiciele PARP stwierdzili rozbieżności między oryginałami dokumentów i ich skanami załączonymi do wniosków o płatność w SL2014, a jeden beneficjent wykazał wydatek w wysokości 0,9 tys. zł nieujęty w harmonogramie rzeczowo-finansowym projektu. W ostatnim przypadku przedsiębiorca nie wywiązał się z umownego obowiązku składania wniosków o płatność kwartalnie.

Wszystkie zadeklarowane przez beneficjentów we wnioskach o płatność i dofinansowane przez PARP wydatki kwalifikowalne zostały poniesione w zakresie i na cele wskazane w 33 skontrolowanych projektach. Zostały one rzeczywiście poniesione, należycie udokumentowane i były uwzględnione w harmonogramach rzeczowo-finansowych.

Wydatki na realizację 31 zakończonych projektów wyniosły łącznie 16 579,3 tys. zł, w tym wydatki kwalifikowalne 13 276,6 tys. zł, a kwota dofinansowania 10 940,3 tys. zł. Stanowiły one 90% kwoty ogółem określonej w umowach o dofinansowanie (18 364,8 tys. zł) oraz 88% kwoty wydatków kwalifikowalnych (15 088,6 tys. zł) i dofinansowania umownego (12 400,1 tys. zł), przy czym w 22 (z 31) projektach wartość poniesionych wydatków kwalifikowalnych i dofinansowania wynosiła ponad 90% wartości umownych. W pozostałych dziewięciu projektach wartość wydatków kwalifikowalnych i dofinansowania wynosiła od 54% do 87% wartości wskazanych w umowach o dofinansowanie. W siedmiu projektach niższe wydatki kwalifikowalne i w konsekwencji otrzymane dofinansowanie wynikały z uzyskania mniejszych od przewidywanych na etapie sporządzania wniosku o dofinansowanie cen realizacji poszczególnych zadań. W dwóch pozostałych projektach wysokość otrzymanego dofinansowania wynikała m.in. z faktu uznania przez PARP części poniesionych wydatków za wydatki niekwalifikowalne w konsekwencji nieprawidłowej realizacji zadań lub naruszenia zasad przy przeprowadzaniu postępowań o udzielenie zamówień.

Sprawozdawczość i dokumentowanie rozliczeń w trakcie realizacji projektów

Wszystkie dofinansowane przez PARP wydatki zostały poniesione w zakresie i na cele projektów

Beneficjenci 31 zakończonych projektów wykorzystali 88% przyznanego dofinansowania

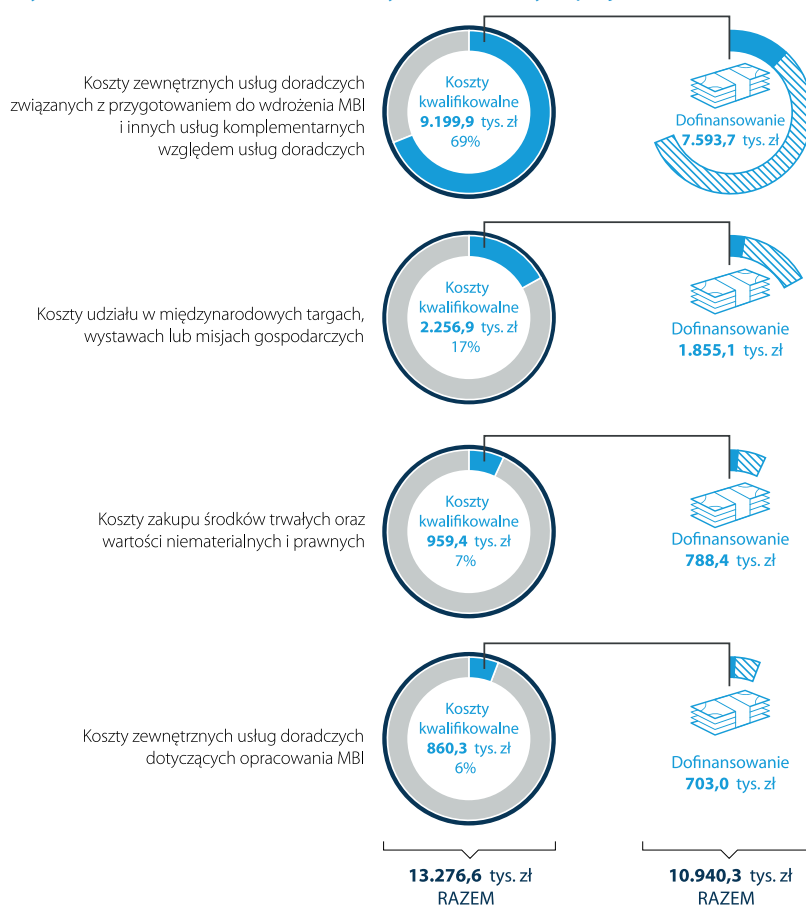
WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

**Beneficjenci
31 zakończonych
projektów
69% wydatków
kwalifikowalnych
przeznaczyli na usługi
zewnętrzne i doradcze**

Z 13 276,6 tys. zł wydatków kwalifikowalnych (z dofinansowaniem w kwocie 10 940,3 tys. zł) poniesionych w ramach 31 zakończonych projektów: [1] 9199,9 tys. zł (69%) – z uzyskanym dofinansowaniem w kwocie 7593,7 tys. zł – dotyczyło wydatków poniesionych przez beneficjentów na usługi zewnętrzne i doradcze; [2] 2256,9 tys. zł (17%) – z uzyskanym dofinansowaniem w wysokości 1855,1 tys. zł – związanych było z udziałem beneficjentów w międzynarodowych targach (wystawach, misjach gospodarczych); [3] 959,4 tys. zł (7%) – z uzyskanym dofinansowaniem w kwocie 788,4 tys. zł – polegało na zakupie wartości niematerialnych i prawnych lub środków trwałych; [4] 860,3 tys. zł (6%) – z uzyskanym dofinansowaniem w wysokości 703,0 tys. zł – dotyczyło opracowania MBI.

Infografika nr 19

Wydatki kwalifikowalne skontrolowanych zakończonych projektów

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

W 7% udzielonych zamówień nie przestrzegano Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków

Beneficjenci na ogół prawidłowo przygotowywali i przeprowadzali postępowania o udzielenie zamówienia, zgodnie z zasadą przejrzystości, uczciwej konkurencji i równego traktowania oferentów określoną w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków. Analiza 131 udzielonych zamówień o wartości 13 372,1 tys. zł¹⁶, wykazała, że w dziewięciu (7%)

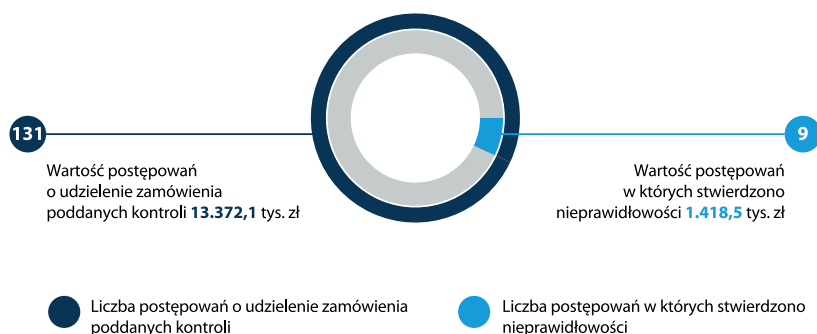
¹⁶ W tym 92 o wartości 12 169,9 tys. zł udzielonych z zastosowaniem zasady konkurencyjności określonej w sekcji 6.5.2 Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków oraz 39 o wartości 1202,2 tys. zł przyznanych w trybie przeprowadzenia i udokumentowania rozeznania rynku określonym w sekcji 6.5.1 Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

postępowaniach o wartości 1418,5 tys. zł sześciu (z 25) beneficjentów nie przestrzegało Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków, co mogło skutkować odpowiedzialnością za naruszenie dyscypliny finansów publicznych¹⁷ oraz w ocenie NIK stwarzało ryzyko zachowań korupcyjnych. Nieprawidłowości stwierdzone w trakcie kontroli NIK lub kontroli PARP przeprowadzonych u beneficjentów polegały bowiem m.in. na: [1] niesporządzeniu oświadczeń o braku powiązań z wykonawcami osób, które w imieniu zamawiającego wykonywały czynności związane z procedurą wyboru wykonawcy zamówień; [2] braku w dokumentacji z przebiegu postępowania oryginału oferty wykonawcy zamówienia; [3] istnieniu powiązań pomiędzy zamawiającym a wykonawcą zamówienia polegających na pozostawianiu w takim stosunku prawnym lub faktycznym, który mógł budzić uzasadnione wątpliwości, co do bezstronności w wyborze wykonawcy; [4] nieuzasadnionym wykluczeniu oferentów; [5] sformułowaniu warunków udziału w postępowaniu w sposób nieprecyzyjny oraz ograniczający konkurencyjność; [6] przyjęciu oferty wykonawcy zamówienia złożonej na formularzu niezgodnym z wymaganiami. Stwierdzone nieprawidłowości w przypadku czterech przedsiębiorców skutkowały obniżeniem dofinansowania o 136,1 tys. zł.

Infografika nr 20

Przestrzeganie Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków przez skontrolowanych beneficjentów przy udzielaniu zamówień

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

W 16 z 31 zakończonych projektach beneficjenci osiągnęli wszystkie zakładane wartości docelowe siedmiu wskaźników produktu dotyczących: [1] wysokości inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne (dotacje) dla przedsiębiorstw; [2] liczby opracowanych modeli biznesowych internacjonalizacji; [3] liczby przedsiębiorstw otrzymujących dotacje; [4] liczby przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie; [5] liczby przedsiębiorstw wspartych w zakresie doradztwa specjalistycznego; [6] liczby przedsiębiorstw wspartych w zakresie internacjonalizacji działalności; [7] liczby przedsiębiorstw, które wprowadziły zmiany organizacyjno-procesowe.

Beneficjenci 16 z 31
zakończonych projektów
osiągnęli wartości
docelowe wszystkich
wskaźników produktu

¹⁷ Np. art. 13 pkt ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

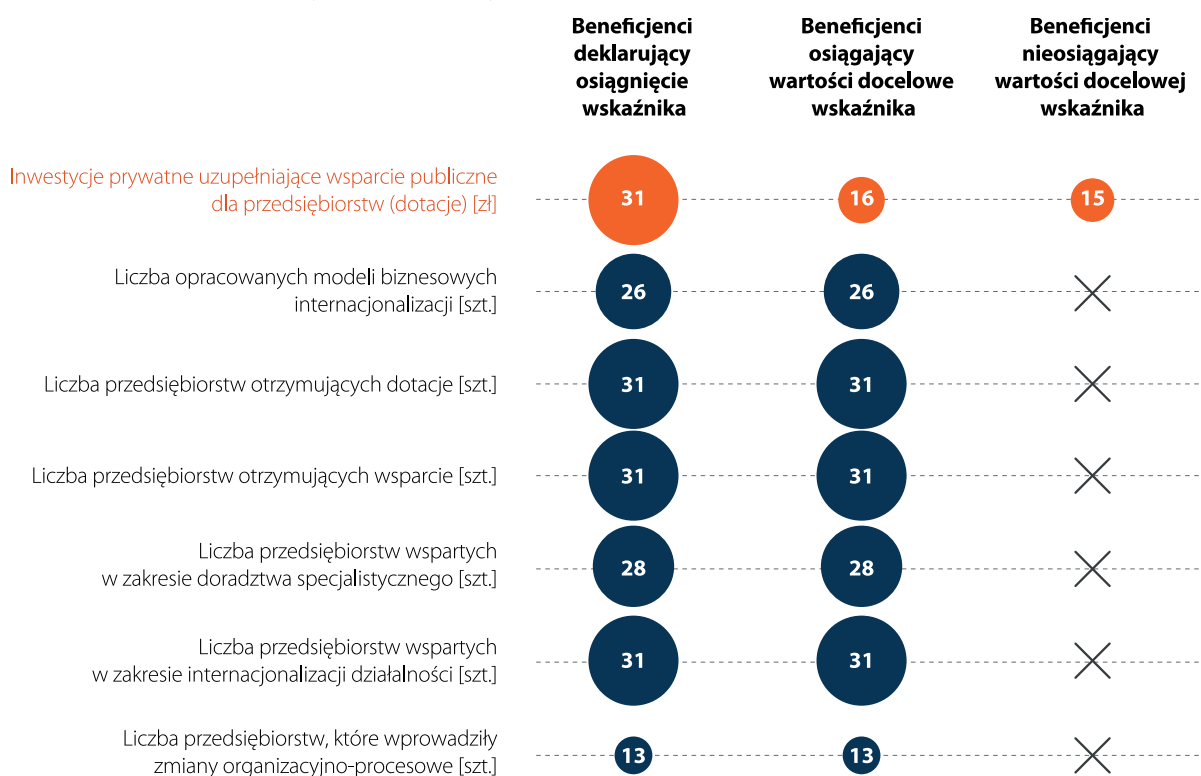
WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Beneficjenci 15 z 31 zakończonych projektów nie osiągnęli jedynie wartości docelowej wskaźnika produktu dotyczącego wysokości inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne

W pozostałych 15 projektach, pomimo zrealizowania wszystkich założonych zadań, beneficjenci nie osiągnęli na wymaganym poziomie jedynie wskaźnika dotyczącego wysokości inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne (dotacji) dla przedsiębiorstw. Wynikało to głównie z niższych od zakładanych wydatków kwalifikowanych projektów, w tym zakupu usług doradczych od podmiotów zagranicznych, które nie wystawiały faktur z uwzględnieniem VAT.

Infografika nr 21

Wskaźniki produktu skontrolowanych 31 zakończonych projektów

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

Wszystkie 25 przedsiębiorstw osiągnęło gotowość do rozpoczęcia sprzedaży produktów na rynkach wskazanych w MBI jako docelowe

Wszystkie 25 skontrolowanych przedsiębiorstw w ramach zakończonych 31 projektów osiągnęło wartości docelowe deklarowanych wskaźników rezultatu realizowanych projektów dotyczących: [1] liczby nowych rynków (krajów), na których osiągnięto gotowość do rozpoczęcia sprzedaży produktów (27 projektów); [2] liczby pogłębionych badań rynkowych na rynkach docelowych (11 projektów); [3] liczby procesów biznesowych objętych wdrożonym systemem informatycznym (10 projektów); [4] liczby przygotowanych do wdrożenia modeli biznesowych internacjonalizacji (27 projektów); [5] liczby zakończonych postępowań dotyczących likwidacji barier formalno-prawnych sprzedaży produktów na rynkach docelowych (siedem projektów); [6] liczby zweryfikowanych modeli biznesowych internacjonalizacji (10 projektów).

Dwóch z 25 beneficjentów nie osiągnęło części zakładanych wartości docelowych wskaźników rezultatu

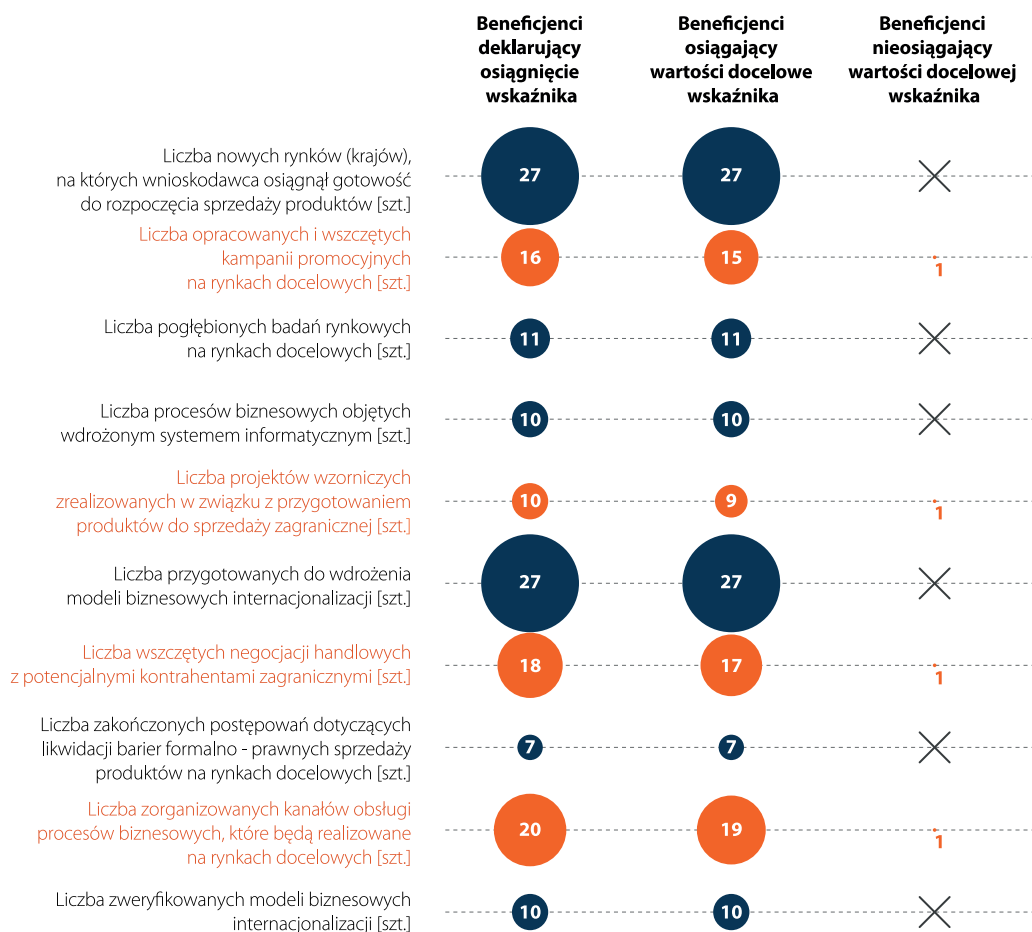
Jedynie dwóch z 25 beneficjentów nie osiągnęło części zakładanych wartości docelowych wskaźników rezultatu. Jeden z przedsiębiorców z dziewięciu wskaźników rezultatu nie osiągnął wartości docelowych trzech (liczba opracowanych i wszczętych kampanii promocyjnych na rynkach docelowych,

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

liczba projektów wzorniczych zrealizowanych w związku z przygotowaniem produktów do sprzedaży zagranicznej, liczba wszczętych negocjacji handlowych z potencjalnymi kontrahentami zagranicznymi), a inny beneficjent z trzech wskaźników nie osiągnął wartości docelowej jednego (liczba zorganizowanych kanałów obsługi procesów biznesowych, które będą realizowane na rynkach docelowych).

Infografika nr 22

Wskaźniki rezultatu skontrolowanych 31 zakończonych projektów

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

W wyniku realizacji 31 zakończonych projektów 18 z 25 (72%) beneficjentów osiągnęło przychody ze sprzedaży produktów (usług) na rynkach wskazanych w MBI jako docelowe. Przychody beneficjentów z tych rynków wyniosły 36 288,4 tys. zł i stanowiły od 0,2% do 100% przychodów z eksportu ogółem tych przedsiębiorców w poszczególnych latach. Uzyskane przychody z rynków docelowych były wyższe o 28 269,2 tys. zł od otrzymanego dofinansowania (8019,1 tys. zł), przy czym z 18 tych beneficjentów:

- trzech osiągnęło przychody z rynków docelowych kwocie 27 315,1 tys. zł, tj. 75% przychodów z rynków docelowych 18 beneficjentów;
- dziewięciu uzyskało przychody wyższe od prognozowanych wskaźnikiem informacyjnym pn. przychody ze sprzedaży produktów na eksport;
- ośmiu osiągnęło przychody wyższe od otrzymanego dofinansowania;

18 z 25 beneficjentów osiągnęło przychody ze sprzedaży produktów (usług) na rynkach wskazanych w MBI jako docelowe

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

- 10 beneficjentów osiągnęło przychody z wszystkich rynków wskazanych w MBI jako docelowe.

Epidemia COVID-19 przyczyną braku przychodów z rynków docelowych siedmiu z 25 przedsiębiorców

Siedmiu (z 25) przedsiębiorcom nie udało się do zakończenia kontroli NIK osiągnąć przychodów z rynków wskazanych w MBI jako docelowe, a otrzymane przez nich dofinansowanie na realizację projektów wyniosło 2921,1 tys. zł. Przedstawiciele tych przedsiębiorstw zgodnie wyjaśnili, że główną przyczyną takiego stanu były obostrzenia związane z COVID-19.

Przykłady

Prokurent SZPROCH sp. z o.o. wyjaśnił, że COVID-19 i ograniczenie mobilności, zamknięte granice i zamknięta nasza branża spowodowały, że nie udało nam się tak zaistnieć na rynkach zagranicznych jak planowaliśmy, ale mamy nadzieję, że po powrocie do normalności, działania, które podjęliśmy przyniosą efekty.

Prezes Zarządu SMILE sp. z o.o. wyjaśnił, że trwająca sytuacja epidemiologiczna, która od 2019 roku ogarnęła cały świat, spowodowała ograniczenia w możliwości rozpoczęcia sprzedaży naszych produktów na nowe rynki.

Infografika nr 23

Rynki docelowe skontrolowanych projektów

	Przedsiębiorcy zamierzający wejść na rynek	Przedsiębiorcy z przychodami z rynku	Przedsiębiorcy bez przychodów z rynku
Niemcy	11	7	4
Szwecja	6	3	3
Wielka Brytania	4	3	1
Czechy	4	1	3
Węgry	3	1	2
Ukraina	3	1	2
Francja	3	1	2
USA	3	1	2
Rumunia	2	2	0
Meksyk	2	1	1
Białoruś	2	1	1
Włochy	2	1	1
Austria	2	1	1
Słowacja	2	0	2
Kanada	2	0	2
Rosja	2	0	2
Kazachstan	2	0	2
Finlandia	1	1	0
Irlandia	1	1	0
Hiszpania	1	1	0
Bułgaria	1	1	0
Dania	1	0	1
Szwajcaria	1	0	1
Holandia	1	0	1

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie wyników kontroli.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Wszyscy przedsiębiorcy w prawidłowy sposób realizowali określony w umowach o dofinansowanie obowiązek przechowywania w swoich siedzibach dokumentacji związanej z realizacją projektów, w szczególności dokumentacji związanej z zarządzaniem finansowym, technicznym i procedurami zawierania umów z wykonawcami. W jednym przypadku stwierdzono, że zachowana dokumentacja księgową nie zapewniała pełnego odzwierciedlenia kosztów zrealizowanego projektu, co nie miało jednak wpływu na jego prawidłowe rozliczenie.

Beneficjenci prawidłowo przechowywali dokumentację projektów

Skontrolowani przedsiębiorcy informowali opinię publiczną o fakcie otrzymania dofinansowania na realizację projektów w ramach działania 1.2 POPW. W ramach działań promocyjnych i informacyjnych odpowiednio oznaczali strony internetowe, stoiska na targach i dokumenty związane z realizacją Projektu. Stwierdzone nieprawidłowości u pięciu (z 25) beneficjentów dotyczyły: [1] niezamieszczenia informacji o realizowanym projekcie na stronach internetowych beneficjenta lub podaniu niepełnej informacji o projekcie; [2] nieoznakowania symbolem Funduszy Europejskich, Unii Europejskiej oraz barwami Rzeczypospolitej Polskiej materiałów szkoleniowych; [3] nieoznakowania stoiska podczas imprezy targowej.

Informowanie o otrzymaniu dofinansowania projektu z POPW

5.4. Trwałość osiągniętych efektów z realizacji projektów przedsiębiorców

Beneficjenci zakończonych projektów nie naruszyli zasad ich trwałości. Utrzymywali efekty tych projektów mierzone osiągniętymi wskaźnikami produktu i rezultatu. Poza trzema wyjątkami prawidłowo wywiązywali się też z obowiązków sprawozdawczych wobec PARP.

Do zakończenia kontroli NIK beneficjenci utrzymywali efekty zakończonych projektów mierzone osiągniętymi wskaźnikami produktu i rezultatu. W żadnym też przypadku nie stwierdzono naruszenia zasad trwałości określonych w podrozdziale 5.3 Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków, tj.: [1] beneficjenci nie zaprzestali działalności i prowadzili ją w tym samym obszarze; [2] wartości niematerialne i prawne lub środki trwałe, których nabycie zostało sfinansowane w ramach 14 projektów, pozostawały nadal własnością beneficjentów; [3] nie wystąpiły istotne zmiany wpływające na charakter projektów. W przypadku jednego (z 25) beneficjenta ustalono, że utworzone w wyniku realizacji projektu dwie (z trzech) strony internetowe nie miały (na 29 września 2021 r.) opcji tłumaczenia na język francuski, a wdrożony system IT nie był dostępny w pełnym zakresie w tym języku mimo, że wymóg tłumaczenia na ten język określono w opisach zamówień dotyczących realizacji obu zadań.

Beneficjenci utrzymywali trwałość projektów

Kontrolowani przez NIK beneficjenci, poza trzema wyjątkami, prawidłowo wywiązywali się z obowiązku złożenia do PARP rocznych oświadczeń dotyczących utrzymania trwałości projektów. Nieprawidłowości stwierdzone u trzech przedsiębiorców polegały na opóźnieniu w przekazaniu do PARP takiego oświadczenia lub wykazaniu w nim nierzetelnych danych w zakresie osiągniętych wartości wskaźników.

W okresie trwałości projektów trzech z 25 beneficjentów nieprawidłowo wywiązywało się z obowiązków sprawozdawczych

6. ZAŁĄCZNIKI

6.1. Metodyka kontroli i informacje dodatkowe

Cel główny kontroli	Czy środki publiczne przekazane przedsiębiorcom w ramach internacjonalizacji MŚP zostały wykorzystane skutecznie i efektywnie?
Cele szczegółowe	<ol style="list-style-type: none">1. Czy PARP prawidłowo określiła kryteria wyboru, przeprowadziła nabór wniosków i wyłoniła do dofinansowania projekty, których realizacja wpisywała się w cele działania 1.2 POPW?2. Czy PARP weryfikowała zgodność realizacji projektów z zawartymi umowami i obowiązującymi przepisami, w tym uwzględniała w procesie rozliczeń, ocenę wykonania założeń i uzyskanych efektów, a po ich zakończeniu weryfikowała sposób wywiązania się z obowiązku utrzymania trwałości?3. Czy projekty zostały zrealizowane zgodnie z umową o dofinansowanie, a wydatki prawidłowo sfinansowano i rozliczono oraz osiągnięto oczekiwane efekty?4. Czy w wyniku realizacji projektów zostały osiągnięte i są odpowiednio monitorowane wskaźniki produktu oraz rezultatu na poziomie określonym we wniosku o dofinansowanie?
Zakres podmiotowy	Kontrolę przeprowadzono w PARP oraz u 25 przedsiębiorców realizujących projekty w ramach działania 1.2 POPW.
Kryteria kontroli	PARP została skontrolowana na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy o NIK z uwzględnieniem kryteriów legalności, gospodarności, celowości i rzetelności (art. 5 ust. 1 ustawy o NIK), a przedsiębiorcy na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy o NIK z uwzględnieniem kryteriów legalności i gospodarności (art. 5 ust. 3 ustawy o NIK).
Okres objęty kontrolą	<ol style="list-style-type: none">1. PARP – od 1 stycznia 2016 r. do dnia zakończenia kontroli, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym terminem.2. Przedsiębiorcy – od złożenia wniosku o dofinansowanie w ramach konkursu Internacjonalizacja MŚP do dnia zakończenia kontroli, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym terminem.
Działania na podstawie art. 29 ustawy o NIK	W trakcie niniejszej kontroli, w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK, zwrócono się do 344 beneficjentów realizujących 387 projektów w ramach działania 1.2 POPW (tj. z wyłączeniem beneficjentów których umowy o dofinansowanie zostały rozwiązane do 31 sierpnia 2021 r.) o udzielenie informacji w zakresie kwoty przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów do krajów wskazanych w projektach jako docelowe.
Stan realizacji wniosków pokontrolnych	Wyniki kontroli przedstawiono w 26 wystąpieniach pokontrolnych, w których sformułowano sześć wniosków. Na 10 marca 2022 r. trzy wnioski zostały zrealizowane, jeden był w trakcie realizacji i dwa pozostawały niezrealizowane. Do dwóch wystąpień pokontrolnych wniesiono trzy zastrzeżenia, które zostały oddalone.
Udział innych organów kontroli na podstawie art. 12 ustawy o NIK	Organy kontroli, rewizji, inspekcji, działające w administracji rządowej i samorządzie terytorialnym nie brały udziału w kontroli.
Finansowe rezultaty kontroli	Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości w wymiarze finansowym wyniosły 36,9 tys. zł stanowiące uszczuplenia środków lub aktywów.

ZAŁĄCZNIKI

Kontrola została podjęta z inicjatywy własnej Najwyższej Izby Kontroli. Kontrole zostały przeprowadzone przez delegatury NIK w Białymstoku, Kielcach, Lublinie, Olsztynie i Rzeszowie. Każda z delegatur kontrolą objęła po pięciu przedsiębiorców z terenu swojej właściwości. Dodatkowo delegatura w Białymstoku skontrolowała PARP. Kontrole u przedsiębiorców zostały przeprowadzone od 30 sierpnia 2021 r. do 20 grudnia 2021 r., a w PARP od 30 sierpnia 2021 r. do 20 stycznia 2022 r.

Pozostałe informacje

Wykaz jednostek kontrolowanych

L.p.	Jednostka organizacyjna NIK przeprowadzająca kontrolę	Nazwa jednostki kontrolowanej	Kierownik jednostki kontrolowanej w chwili podpisania wystąpienia pokontrolnego
1.	Delegatura NIK w Białymstoku	PARP	p.o. Prezesa PARP
2.		HANBUD sp. z o.o.	Prezes Zarządu Spółki
3.		Zakład Mięсны KABO sp.j.	Prezes Spółki
4.		BENDEX sp. z o.o. sp.k.	Prezes Zarządu Komplementariusza
5.		INFINITY GROUP sp. z o.o.	Prezes Zarządu Spółki
6.		ARLES	Prowadzący działalność gospodarczą
7.	Delegatura NIK w Kielcach	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe MAR-TOM sp. z o.o.	Prezes Zarządu Spółki
8.		FPD sp. z o.o.	Prezes Zarządu Spółki
9.		Fabryka Maszyn Pakujących PABLO sp. z o.o.	Prezes Zarządu Spółki
10.		Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe SZPROCH sp. z o.o.	Prezes Zarządu Spółki
11.		PERFECTDOOR sp. z o.o.	Prezes Zarządu Spółki
12.	Delegatura NIK w Lublinie	AGROPLAST	Prowadzący działalność gospodarczą
13.		AKPOL	Prowadzący działalność gospodarczą
14.		ZREMB POLAND sp. z o.o.	Prezes Zarządu Spółki
15.		Spółka Inżynierów SIM sp. z o.o.	Zarząd Spółki
16.		HELIOS sp.j.	Wspólnicy Spółki
17.	Delegatura NIK w Olsztynie	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe BAFF	Prowadzący działalność gospodarczą
18.		SMILE sp. z o.o.	Prezes Zarządu Spółki
19.		P.H.U. PAL-DREW	Prowadzący działalność gospodarczą
20.		Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Montażowe PROMET-STAL sp. z o.o.	Prezes Zarządu Spółki
21.		2MPROJEKT s.c.	Wspólnicy Spółki

ZAŁĄCZNIKI

L.p.	Jednostka organizacyjna NIK przeprowadzająca kontrolę	Nazwa jednostki kontrolowanej	Kierownik jednostki kontrolowanej w chwili podpisania wystąpienia pokontrolnego
22.	Delegatura NIK w Rzeszowie	Firma CODOGNI sp.j.	Wspólnik Spółki
23.		EKO-MASA sp. z o.o.	Prezes Zarządu Spółki
24.		GLOBALO MAX	Prowadzący działalność gospodarczą
25.		DIPOL PLASTIC TECHNOLOGY sp. z o.o.	Zarząd Spółki
26.		Firma TIS	Prowadzący działalność gospodarczą

Wykaz ocen kontrolowanych jednostek

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności (pozytywna/negatywna/w formie opisowej)	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
			Prawidłowe	Nieprawidłowe
1.	PARP	w formie opisowej	Prawidłowe przygotowanie i przeprowadzenie naborów wniosków o dofinansowanie oraz monitorowanie realizowanych projektów.	Nieprzebranie wewnętrznych procedur dotyczących zwrotu środków wypłaconych w ramach jednego projektu na dofinansowanie którego umowa została rozwiązana.
2.	HANBUD sp. z o.o.	pozytywna	Prawidłowa realizacja dofinansowanego w ramach działania 1.2 POPW projektu oraz osiągnięcie jego celu poprzez podjęcie aktywności gospodarczej na rynku zagranicznym.	
3.	Zakład Mięśny KABO sp.j.	w formie opisowej	Realizacja dofinansowanego w ramach działania 1.2 POPW projektu zgodnie z harmonogramem, wykonanie wszystkich zaplanowanych zadań oraz przestrzeganie Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków.	Nieprawidłowości przy informowaniu opinii publicznej o fakcie otrzymania dofinansowania na realizację projektu w ramach działania 1.2 POPW.
4.	BENDEX sp. z o.o. sp.k.	w formie opisowej	Wykorzystanie pozyskanego dofinansowanego w ramach działania 1.2 POPW zgodnie z założeniami projektów, wykonanie zadań zgodnie z umową o dofinansowanie oraz przestrzeganie Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków.	Nieutrzymanie w okresie trwałości jednego projektu funkcjonalności utworzonych stron internetowych, stwierdzone przez PARP nieprawidłowości w zakresie realizacji działań informacyjno-promocyjnych.
5.	INFINITY GROUP sp. z o.o.	pozytywna	Prawidłowa realizacja dofinansowanych w ramach działania 1.2 POPW projektów oraz osiągnięcie ich celów poprzez zwiększenie aktywności gospodarczej na rynkach międzynarodowych.	Nieprawidłowości przy informowaniu opinii publicznej o fakcie otrzymania dofinansowania na realizację projektów w ramach działania 1.2 POPW.
6.	ARLES	w formie opisowej	Wykorzystywanie środków przekazanych w ramach działania 1.2 POPW zgodnie z założeniami projektu oraz osiągnięcie jego celu poprzez podjęcie aktywności gospodarczej na rynkach zagranicznych.	Nieprawidłowości przy informowaniu opinii publicznej o fakcie otrzymania dofinansowania na realizację projektów w ramach działania 1.2 POPW, opóźnienie w przekazaniu do PARP oświadczenia o trwałości i osiągniętych rezultatach projektu oraz wykazaniu w nim niewłaściwych danych.
7.	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe MAR-TOM sp. z o.o.	w formie opisowej	Podjęcie działań w celu pełnej realizacji zakładanych celów i efektów projektu dofinansowanego w ramach działania 1.2 POPW, wywiązywanie się z obowiązków sprawozdawczych wobec PARP oraz utrzymanie trwałości efektów projektu.	Stwierdzone przez PARP nieprzebranie Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków przy udzieleniu zamówienia oraz nieosiągnięcie części wskaźników rezultatu.

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności (pozytywna/negatywna/w formie opisowej)	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
			Prawidłowe	Nieprawidłowe
8.	FPD sp. z o.o.	pozytywna	Zrealizowanie projektu dofinansowanego w ramach działania 1.2 POPW zgodnie z umową o dofinansowanie, przestrzeganie Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków, prawidłowa realizacja obowiązków sprawozdawczych oraz informacyjnych, zachowanie zasad trwałości projektu.	
9.	Fabryka Maszyn Pakujących PABLO sp. z o.o.	pozytywna	Zrealizowanie projektów dofinansowanych w ramach działania 1.2 POPW zgodnie z umowami o dofinansowanie, przestrzeganie Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków, prawidłowa realizacja obowiązków sprawozdawczych oraz informacyjnych, zachowanie zasad trwałości projektów.	
10.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo Usługowe SZPROCH sp. z o.o.	w formie opisowej	Realizowanie zadań w ramach projektów dofinansowanych w ramach działania 1.2 POPW zgodnie z wymaganiami określonymi w umowach o dofinansowanie, przestrzeganie Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków prawidłowa realizacja obowiązków informacyjnych.	Niewywiązanie się z umownego obowiązku przekazywania do PARD wniosków o płatność kwartalnie.
11.	PERFECTDOOR sp. z o.o.	w formie opisowej	Realizowanie zadań w ramach projektu dofinansowanego w ramach działania 1.2 POPW zgodnie z wymaganiami określonymi w umowie o dofinansowanie, prawidłowe dokumentowanie rozliczeń i wywiązanie się z obowiązków informacyjnych, zachowanie zasad trwałości projektu.	Stwierdzone przez PARD nieprzestrzeganie Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków przy udzieleniu zamówienia oraz ujęcie we wniosku o płatność wydatku nieujętego w harmonogramie projektu.
12.	AGROPLAST	w formie opisowej	Prawidłowa realizacja dofinansowanego w ramach działania 1.2 POPW projektu oraz osiągnięcie jego celu poprzez podjęcie aktywności gospodarczej na rynkach zagranicznych, przestrzeganie Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków, wywiązanie się z obowiązków informacyjnych, zachowanie zasad trwałości projektu.	

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności (pozytywna/negatywna/w formie opisowej)	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
			Prawidłowe	Nieprawidłowe
13.	AKPOL	w formie opisowej	Wykorzystanie środków pozyskanych w ramach działania 1.2 POPW zgodnie z umową o dofinansowanie, osiągnięcie wskaźników produktu i rezultatu oraz celu projektu poprzez wprowadzenie produktów na rynku zagraniczne, przestrzeganie Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków, wywiązanie się z obowiązków informacyjnych i sprawozdawczych, zachowanie zasad trwałości projektu.	Zachowana dokumentacja księgowa nie zapewniała pełnego odzwierciedlenia kosztów zrealizowanego projektu, stwierdzone przez PARP rozbieżności między oryginałami dokumentów i ich skanami załączonymi do wniosków o płatność w SL2014.
14.	ZREMB POLAND sp. z o.o.	w formie opisowej	Prawidłowa realizacja dofinansowanych w ramach działania 1.2 POPW projektów, przestrzeganie Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków, zachowanie zasad trwałości.	
15.	Spółka Inżynierów SIM sp. z o.o.	w formie opisowej	Prawidłowa realizacja dofinansowanych w ramach działania 1.2 POPW projektów, osiągnięcie wartości docelowych wskaźników produktu i rezultatu, przestrzeganie Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków, wywiązanie się z obowiązków informacyjnych, zachowanie zasad trwałości projektu.	Stwierdzone przez PARP rozbieżności między oryginałami dokumentów i ich skanami załączonymi do wniosków o płatność w SL2014
16.	HELIOS sp.j.	w formie opisowej	Prawidłowa realizacja dofinansowanego w ramach działania 1.2 POPW projektu, osiągnięcie wartości docelowych wskaźników produktu i rezultatu, przestrzeganie Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków, wywiązanie się z obowiązków informacyjnych, zachowanie zasad trwałości projektu.	Stwierdzone przez PARP nieprawidłowości przy informowaniu opinii publicznej o fakcie otrzymania dofinansowania na realizację projektów w ramach działania 1.2 POPW.
17.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno Usługowe BAFF	w formie opisowej	Realizowanie zadań w ramach projektu dofinansowanego w ramach działania 1.2 POPW zgodnie z wymaganiami określonymi w umowie o dofinansowanie, osiągnięcie wartości docelowych wskaźników produktu i rezultatu, wywiązanie się z obowiązków informacyjnych, zachowanie zasad trwałości projektu.	Nieprzestrzeżenie Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków przy udzielaniu zamówienia.

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności (pozytywna/negatywna/w formie opisowej)	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
			Prawidłowe	Nieprawidłowe
18.	SMILE sp. z o.o.	w formie opisowej	Prawidłowa realizacja dofinansowanego w ramach działania 1.2 POPW projektu, osiągnięcie wartości docelowych wskaźników produktu i rezultatu, wywiązanie się z obowiązków informacyjnych, zachowanie zasad trwałości projektu.	
19.	P.H.U. PAL-DREW	w formie opisowej	Prawidłowa realizacja dofinansowanego w ramach działania 1.2 POPW projektu, osiągnięcie wartości docelowych wskaźników produktu i rezultatu, wywiązanie się z obowiązków informacyjnych, zachowanie zasad trwałości projektu.	Niewskazanie we wniosku o dofinansowanie uzyskiwania przychodów na jednym z rynków objętym MBI.
20.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Montażowe PROMET-STAL sp. z o.o.	pozytywna	Prawidłowa realizacja dofinansowanego w ramach działania 1.2 POPW projektu, osiągnięcie wartości docelowych wskaźników produktu i rezultatu, wywiązanie się z obowiązków informacyjnych, zachowanie zasad trwałości projektu, zwiększenia aktywności gospodarczej przedsiębiorstwa na rynkach międzynarodowych.	
21.	2MPROJEKT s.c.	w formie opisowej	Wywiązanie się z obowiązków informacyjnych oraz przechowywania dokumentacji dotyczącej projektu, zachowanie zasad trwałości projektu.	Stwierdzone przez PAPP nieprzebranie Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków przy udzieleniu zamówienia, nieosiągnięcie jednego z trzech wskaźników rezultatu, wykazanie w oświadczeniu o trwałości i osiągniętych rezultatach projektu niewłaściwych danych.
22.	Firma CODOGNI sp.j.	pozytywna	Prawidłowa realizacja dofinansowanego w ramach działania 1.2 POPW projektu, zachowanie zasad trwałości projektu, przestrzeganie Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków, osiągnięcie wartości docelowych wskaźników rezultatu, wywiązanie się z obowiązków informacyjnych, zwiększenie przychodów z eksportu.	Stwierdzone przez PAPP rozbieżności między oryginałami dokumentów i ich skanami załączonymi do wniosków o płatność w SL2014.

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności (pozytywna/negatywna/w formie opisowej)	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
			Prawidłowe	Nieprawidłowe
23.	EKO-MASA sp. z o.o.	pozytywna	Prawidłowa realizacja dofinansowanego w ramach działania 1.2 POPW projektu, przestrzeganie Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków, osiągnięcie wartości docelowych wskaźników rezultatu, wywiązanie się z obowiązków informacyjnych, zwiększenie przychodów z eksportu.	
24.	GLOBALO MAX	pozytywna	Prawidłowa realizacja dofinansowanego w ramach działania 1.2 POPW projektu, zachowanie zasad trwałości projektu, przestrzeganie Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków, osiągnięcie wartości docelowych wskaźników rezultatu, wywiązanie się z obowiązków informacyjnych.	
25.	DIPOL PLASTIC TECHNOLOGY sp. z o.o.	pozytywna	Realizowanie zadań w ramach projektu dofinansowanego w ramach działania 1.2 POPW zgodnie z wymaganiami określonymi w umowie o dofinansowanie, zwiększenie aktywności na rynkach zagranicznych, osiągnięcie wartości docelowych wskaźników rezultatu, wywiązanie się z obowiązków informacyjnych.	Stwierdzone przez PARP nieprzestrzeganie Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków przy udzieleniu zamówienia, nierzetelne sporządzenie oświadczenia dotyczącego utrzymania trwałości i osiągniętych rezultatów projektu
26.	Firma TIS	pozytywna	Realizowanie zadań w ramach projektu dofinansowanego w ramach działania 1.2 POPW zgodnie z wymaganiami określonymi w umowie o dofinansowanie, zwiększenie aktywności na rynkach zagranicznych, osiągnięcie wartości docelowych wskaźników rezultatu, wywiązanie się z obowiązków informacyjnych, zachowanie zasad trwałości projektu.	Stwierdzone przez PARP różnice pomiędzy kopiami dokumentów przesłanych za pośrednictwem SL2014 a ich oryginałami, stwierdzone przez PARP nieprzestrzeganie Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków przy udzieleniu zamówienia.

6.2. Analiza stanu prawnego i uwarunkowań organizacyjno- -ekonomicznych

Analiza stanu prawnego dotyczącego kontrolowanej działalności

Ustawa wdrożeniowa Zasady realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020, podmioty uczestniczące w realizacji tych programów i polityki oraz tryb współpracy między nimi określono w ustawie z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020¹⁸. Ponadto ustawa ta przewiduje, że system realizacji programów operacyjnych musi określać warunki i procedury obowiązujące instytucje uczestniczące w realizacji programów, obejmujące w szczególności zarządzanie, monitorowanie, ewaluację, kontrolę i sprawozdawczość oraz sposób koordynacji działań tych instytucji (art. 6 ust. 1). Zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy, podstawę systemu realizacji programu operacyjnego stanowią nie tylko przepisy prawa powszechnie obowiązującego, ale również wytyczne, szczegółowy opis osi priorytetowych programu operacyjnego, opis systemu zarządzania i kontroli oraz instrukcje wykonawcze zawierające procedury działania właściwych instytucji. W rozdziale 13 ustawy szczegółowo opisano zasady wyboru projektów do dofinansowania, w tym tryb konkursowy wyboru projektu (art. 38–47), określając m.in. elementy obligatoryjne regulaminu (art. 41 ust. 2) i sposób oceny spełnienia kryteriów przez komisje (art. 44–45), w skład której mogą wchodzić eksperci, co do których wymagania zostały opisane w art. 68a.

Porozumienie IZ z PARP Działając na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy wdrożeniowej IZ POPW powierzyła PARP jako instytucji pośredniczącej realizację zadań w ramach dwóch osi priorytetowych POPW, tj. I Przedsiębiorcza Polska Wschodnia i II Nowoczesna Infrastruktura Transportowa. Powierzenie zadań nastąpiło w drodze porozumienia z 28 kwietnia 2015 r. i zmienionego aneksem z 22 czerwca 2018 roku. Zgodnie z postanowieniami porozumienia PARP zobowiązana została m.in. do: [1] udziału w przygotowaniu zapisów i zmian aktów prawnych związanych z realizacją POPW, przygotowaniu zapisów i zmian w POPW, SZOOP, wzorach dokumentów niezbędnych do wdrażania POPW; [2] opracowania procedur dotyczących wyboru projektów, zarządzania finansowego i kontroli POPW; [3] wyboru projektów i zawierania umów o dofinansowanie; [4] bieżącego monitorowania postępów rzeczowych i finansowych realizacji projektów; [5] prowadzenia planowych działań kontrolnych w oparciu o zatwierdzony przez IZ roczny plan kontroli oraz przeprowadzania kontroli doraźnych; [6] bieżącego wprowadzania danych związanych z zarządzaniem i kontrolą POPW do SL2014.

Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy wdrożeniowej, minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego wydał wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków. W wyżej wymienionych wytycznych wskazano wymóg aby instytucja będąca stroną umowy o dofinansowanie projektu zobowiązała beneficjenta w tej umowie do przygotowania i przeprowadzenia

¹⁸ Dz. U. z 2020 r. poz. 818, ze zm.

postępowania o udzielenie zamówienia o wartości szacunkowej przekraczającej 50 tys. zł netto, w sposób zapewniający przejrzystość oraz zachowanie uczciwej konkurencji i równego traktowania wykonawców. Określono, że spełnienie powyższych wymogów następuje m.in. w drodze zastosowania zasady konkurencyjności określonej w sekcji 6.5.2. Z kolei dla zamówień o wartości od 20 tys. zł netto do 50 tys. zł netto włącznie, spełnienie podobnych wymogów następuje w drodze przeprowadzenia i udokumentowania rozeznania rynku określonego w sekcji 6.5.1.

Aktem prawnym normującym działalność PARP jest ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości¹⁹, gdzie określono (art. 4 ust. 1a) zadania tej jednostki, do których należą m.in.: uczestniczenie w realizacji programów operacyjnych, o których mowa w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju²⁰, w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju²¹ oraz w ustawie wdrożeniowej – jako instytucja wdrażająca (instytucja pośrednicząca II stopnia) albo pośrednicząca, udzielająca pomocy finansowej beneficjentom. Zgodnie z art. 6b ust. 1 pkt 1 ustawy, PARP może udzielać pomocy finansowej m.in. przedsiębiorcom, pracownikom przedsiębiorców i osobom zamierzającym podjąć działalność gospodarczą. Pomoc finansowa może mieć formę bezzwrotnego lub zwrotnego wsparcia finansowego, pożyczek, finansowania kosztów usług świadczonych przez usługodawców bezpłatnie lub za odpłatnością niższą od ceny rynkowej, instrumentu finansowego, oraz nagród (art. 6b ust. 2). Natomiast w art. 6b ust. 3 ustawy wskazano podmioty, którym PARP nie może udzielić pomocy finansowej w formie wsparcia, pożyczki lub instrumentu finansowego.

[Ustawa o utworzeniu PARP](#)

Na podstawie art. 6b ust. 10a ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości wydano rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 13 lipca 2015 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej w ramach osi I Przedsiębiorcza Polska Wschodnia Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014–2020²². Określa ono szczegółowe przeznaczenie, warunki i tryb udzielania przez PARP pomocy finansowej w ramach osi I Przedsiębiorcza Polska Wschodnia dla działań i poddziałań POPW, do których należy m.in. działanie 1.2 POPW. Zgodnie z § 6 ust. 2 tego rozporządzenia, pomoc finansowa jest udzielana na podstawie umowy, po złożeniu przez przedsiębiorcę stosownego wniosku (§ 7). Pomoc finansowa może być udzielana w ramach jednej lub kilku kategorii pomocy, o których mowa w rozporządzeniu (§ 9 ust. 1). PARP udziela pomocy finansowej w trybie konkursowym, o którym mowa w art. 38 ust. 1 pkt 1 ustawy wdrożeniowej, przy czym w ogłoszeniu o konkursie PARP zobowiązana jest dodatkowo określić: [1] podmioty, które mogą uzyskać pomoc; [2] kategorie pomocy; [3] rodzaje i wysokość kosztów kwalifikowalnych; [4] intensywność pomocy; [5] formę pomocy.

[Rozporządzenie ws. udzielania pomocy przez PARP](#)

¹⁹ Dz. U. z 2020 r. poz. 299.

²⁰ Dz. U. z 2019 r. poz. 1465, ze zm.

²¹ Dz. U. z 2021 r. poz. 1057.

²² Dz. U. z 2020 r. poz. 126, ze zm.

Ustawa o finansach publicznych

Zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych²³, środkami publicznymi są środki pochodzące z budżetu UE oraz niepodlegające zwrotowi środki z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA. W art. 5 ust. 3 tej ustawy wskazano jakie środki zalicza się do środków europejskich. W dziale IV ustawy określona została regulacja dotycząca środków europejskich i innych środków pochodzących ze źródeł zagranicznych niepodlegających zwrotowi (art. 202 i kolejne). Zgodnie z art. 206 ust. 1 ustawy szczegółowe warunki dofinansowania projektu określa umowa o dofinansowanie projektu. W art. 206 ust. 2 ustawy określono kwestie, które w szczególności mają być uregulowane w tej umowie. Ponadto art. 207 określa postępowanie w razie nieprawidłowego wykorzystania środków europejskich.

Specustawa funduszowa

W związku z wystąpieniem w 2020 roku epidemii COVID-19 ustawą z dnia 3 kwietnia 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach wspierających realizację programów operacyjnych w związku z wystąpieniem COVID-19²⁴ wprowadzono szczególne rozwiązania związane z realizacją lub rozliczaniem programów operacyjnych. Umożliwiono m.in.: [1] zawieszenie stosowania wytycznych wydanych na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy wdrożeniowej (art. 3 ust. 2); [2] uznanie środków za wydatki kwalifikowalne w sytuacji braku możliwości realizacji celu ponoszonych wydatków wskutek wystąpienia COVID-19 (art. 6); [3] zmianę regulaminu konkursu (art. 7); [4] zmianę umowy o dofinansowanie projektu ze względu na wystąpienie COVID-19 (art. 12); [5] wydłużanie terminów zakończenia realizacji projektów (art. 13 obowiązujący do 23 grudnia 2020 r.; [6] wstrzymanie kontroli projektów (art. 17); [7] wydłużenie terminów w procedurze wnoszenia i rozpatrywania protestów (art. 18); [8] zmiany, przesunięcia albo skrócenia terminów ustawowych (art. 28).

Analiza uwarunkowań organizacyjno-ekonomicznych

Internacjonalizacja to proces rozszerzenia działalności z rynku krajowego na rynki zagraniczne. Głównym sposobem prowadzącym do rozwoju poprzez internacjonalizację firmy jest eksport towarów i usług. Barrierami, które blokują rozwinięcie działalności na rynki zagraniczne są zazwyczaj: [1] nieświadomość korzyści płynących z eksportu; [2] obawa związana z niezajomością obcych rynków; [3] brak odpowiednich zasobów.

Sektor mikro, małych i średnich przedsiębiorstw stanowi (wg danych z 2019 roku) przeważającą większość przedsiębiorstw w Polsce – 99,8%. Wśród nich najliczniejszą grupą (97%; 2,1 mln) są mikroprzedsiębiorstwa. Udział firm małych w strukturze polskich przedsiębiorstw wynosi 2,2% (48,9 tys.), średnich – 0,7% (14,8 tys.), a dużych – tylko 0,2% (3,8 tys.). Analiza struktury branżowej mikro, małych i średnich przedsiębiorstw pokazuje, że najliczniejszą grupę stanowią firmy z sektora usług (52,5%). Co czwarta firma działa w handlu (22,4%), a co ósma w budownictwie (14,9%). Co dziesiąte przedsiębiorstwo z sektora MŚP (10,1%) działa w przemyśle. Sektor przedsiębiorstw wytwarza blisko trzy czwarte war-

²³ Dz. U. z 2021 r. poz. 305, ze zm.

²⁴ Dz. U. z 2021 r. poz. 986, ze zm.

tości PKB (72,7%), przy czym małe i średnie przedsiębiorstwa generują blisko co drugą złotówkę PKB (49,1%). Największy udział w tworzeniu PKB mają mikroprzedsiębiorstwa – około 29% (dane za 2018 rok)²⁵.

Proces umiędzynarodowienia polskiej gospodarki postępuje dynamicznie. Relacja eksportu wyrobów i usług do PKB systematycznie rośnie. W latach 2010–2019 r. zwiększyła się z 40,1% do 55,8%. Od 2016 roku polska gospodarka jest bardziej zależna od popytu zewnętrznego niż krajowego, a polskie przedsiębiorstwa zajmują się w coraz większym stopniu zaspokajaniem popytu konsumentów zagranicznych niż polskich. Podobnie rzecz się ma z importem. W 2016 roku import zaspokajał już połowę popytu wewnętrznego (50,2%). W 2019 roku jego udział wyniósł 53,3% (pomimo zmniejszenia o 0,6 punktu procentowego w stosunku do 2018 roku), podczas gdy w 2010 roku stanowił jedynie 41,2%. Obie te tendencje wskazują, jak szybko postępuje proces włączania się gospodarki polskiej do gospodarki światowej, głównie unijnej i wchodzenia w stan głębokich wzajemnych współzależności gospodarki krajowej i innych krajów²⁶.

Jedną z podstawowych miar internacjonalizacji gospodarki jest liczba przedsiębiorstw zajmujących się eksportem lub importem. Niestety obszar ten nadal nie należy do silnych stron naszej gospodarki. Z szacunków własnych, opartych na danych GUS za 2019 r., wynika, że 2,9% firm w Polsce (tj. 62,8 tys.) sprzedaje wyroby za granicę²⁶, a zaledwie 0,95% (20,9 tys.) – usługi. Te niskie odsetki w dużej mierze wynikają z bardzo słabych wyników mikroprzedsiębiorstw. Szacunki oparte na danych GUS wskazują, że sprzedaż za granicę przeciętnego polskiego eksportera jest niewielka. Przeciętny eksporter wyrobów w Polsce sprzedał za granicę w 2019 r. towary o wartości 16,2 mln zł, a eksporter usług – usługi o wartości 12,8 mln zł. Mikroprzedsiębiorstwa zdecydowanie odstawały od pozostałych grup na tym tle. Wartość eksportu, która przypadała na przeciętnego mikroeksportera, wyniosła 1,2 mln zł w przypadku wyrobów i 2,6 mln zł w usługach. Większe podmioty wypadły dużo lepiej – przeciętny mały eksporter sprzedał za granicę wyroby o wartości 3,7 mln zł i usługi wycenione na 5,1 mln zł, wartość sprzedaży średniego eksportera wyniosła odpowiednio: 18,4 mln zł i 11,1 mln zł, a dużego odpowiednio: 201,8 mln zł i 48,7 mln zł²⁷.

PARP jako instytucja pośrednicząca dla działania 1.2 POPW ogłaszała konkursy na wybór projektów do dofinansowania w ramach tego działania. Jak wskazywano w regulaminach, celem poszczególnych konkursów był wybór do dofinansowania projektów, które w największym stopniu przyczynią się do osiągnięcia celów POPW oraz celów działania określonych w SZOOP. Do celów tych należało zwiększenie aktywności gospodarczej MŚP z makroregionu Polski Wschodniej na rynkach międzynarodowych, w szczególności poprzez wsparcie doradcze obejmujące kompleksowe działania mające wesprzeć przedsiębiorcę w diagnozie jego potencjału w zakresie internacjonalizacji, przygotowaniu przedsięwzię-

²⁵ Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce, red. A. Skowrońska, A. Tarnawa, PARP, Warszawa 2021.

²⁶ Ibidem.

²⁷ Ibidem.

stwa i jego oferty pod kątem eksportu oraz aktywnego poszukiwania partnerów biznesowych w celu wprowadzenia na wybrane rynki zagraniczne produktów lub usług firm działających na obszarze województw: warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, świętokrzyskiego, lubelskiego i podkarpackiego. Wybór Projektów do dofinansowania miał następować w trybie konkursowym, o którym mowa w art. 38 ust. 1 pkt 1 ustawy wdrożeniowej. Pomoc finansowa w ramach działania 1.2 POPW udzielana była w formie bezzwrotnego wsparcia finansowego. O dofinansowanie w ramach działania mogli ubiegać się wyłącznie mikroprzedsiębiorcy, mali lub średni przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą na terytorium Polski Wschodniej, tj. na obszarze województw warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, świętokrzyskiego, lubelskiego, podkarpackiego, potwierdzoną wpisem do odpowiedniego rejestru. Maksymalna kwota dofinansowania Projektu zgodnie z regulaminami konkursów kształtowała się na poziomie od 500,0 tys. zł (dla konkursów przeprowadzanych w latach 2016–2018) do 800,0 tys. zł (w przypadku konkursów z lat 2019–2020). Rodzaje kosztów kwalifikujących się do dofinansowania stanowiły zależnie od konkursu:

- 1) Koszty usług doradczych świadczonych przez doradców zewnętrznych, dotyczących opracowania zaprezentowanego we wniosku o dofinansowanie nowego modelu biznesowego związanego z internacjonalizacją działalności MŚP, obejmujących w szczególności:
 - analizę możliwości eksportowych przedsiębiorcy poprzez zbadanie produktów przedsiębiorstwa, ocenę konkurencyjnej pozycji tych produktów oraz przedsiębiorstwa na wybranych rynkach zagranicznych, kompleksowe zbadanie uwarunkowań działalności, w tym barier wejścia na te rynki zagraniczne;
 - wskazanie rynków docelowych wraz z uzasadnieniem (kluczem) wyboru, projekcją możliwości sprzedaży na tych rynkach zagranicznych, a także identyfikację potencjalnych odbiorców na rynkach zagranicznych;
 - analizę dotychczasowego modelu biznesowego przedsiębiorstwa wraz z propozycją zmian tego modelu pod kątem internacjonalizacji na wybranych rynkach zagranicznych;
 - wybór najefektywniejszych narzędzi i metod marketingowych oraz promocyjnych (w tym wskazanie wydarzeń targowych czy kierunków misji gospodarczych, oszacowanie budżetu działań promocyjnych towarzyszących przygotowaniu do wdrażania nowego modelu biznesowego);
 - rekomendacje w zakresie reorganizacji przedsiębiorstwa i przygotowania go do działalności eksportowej (organizacji działu eksportu, logistyki etc.);
 - opracowanie koncepcji wejścia na rynek zagraniczny, wraz ze szczegółowym planem i kosztorysem niezbędnych do przeprowadzenia działań, pogrupowanych w zadania, z przypisanymi tym zadaniom mierzalnymi celami operacyjnymi, wynikającymi z przyjętej strategii internacjonalizacji;
 - rekomendacje w zakresie zakupu oprogramowania niezbędnego do automatyzacji procesów biznesowych w związku z przygotowaniem do internacjonalizacji działalności (tam gdzie dotyczy).

- 2) Koszty usług doradczych, świadczonych przez doradców zewnętrznych, związanych z przygotowaniem do wdrożenia nowego modelu biznesowego związanego z internacjonalizacją działalności MŚP, w szczególności w zakresie:
- wyszukiwania, selekcji, a następnie nawiązania kontaktów z partnerami zagranicznymi i doprowadzenia do etapu negocjacji handlowych;
 - pozyskiwania zewnętrznego finansowania działalności eksportowej i instrumentów finansowych obniżających ryzyko eksportowe (kredyty eksportowe, fundusze poręczeniowe i gwarancyjne, fundusze dotacji, transakcje terminowe etc.);
 - przygotowania produktu do potrzeb rynku docelowego (w tym m.in. badanie marketingowe na rynku docelowym);
 - przygotowania kanałów dystrybucji i kanałów obsługi otoczenia formalno-prawnego umożliwiającego wejście na dany rynek zagraniczny;
 - uzyskania certyfikacji, akredytacji, koncesji lub innego typu dokumentów i praw niezbędnych dla prowadzenia działalności gospodarczej, sprzedaży produktów na docelowym rynku zagranicznym;
 - przygotowania planu szczegółowej kampanii promocyjnej, projektowania materiałów reklamowych i promocyjnych, stron internetowych oraz aplikacji mobilnych przeznaczonych do promocji i sprzedaży produktów, których dotyczy projekt, na rynkach zagranicznych;
 - wzornictwa opakowań, projektowania katalogów i opisów technicznych produktów, projektowania logotypów i marek produktowych,
 - tworzenia regulaminów usług, gwarancji produktowych i innych dokumentów niezbędnych dla wprowadzenia produktu na nowy rynek;
 - uzyskania ochrony własności przemysłowej za granicą, odnoszących się do produktów przeznaczonych do sprzedaży na rynkach zagranicznych.
- 3) Koszty innych usług, świadczonych przez wyspecjalizowane podmioty zewnętrzne, komplementarnych względem zakupywanych usług doradczych i związanych bezpośrednio z przygotowaniem do wdrożenia nowego modelu biznesowego związanego z internacjonalizacją działalności MŚP, w zakresie:
- wytworzenia materiałów reklamowych i promocyjnych;
 - szkoleń;
 - dostępu do specjalistycznych baz danych i źródeł informacji;
 - tłumaczeń;
 - badań i testów (technicznych, fizycznych, chemicznych lub biologicznych) produktów przeznaczonych do internacjonalizacji;
 - projektowania procesów technologicznych lub logistycznych.
- 4) Koszty udziału w międzynarodowych targach, wystawach lub misjach gospodarczych, obejmujące:
- wynajęcie i zabudowę powierzchni wystawienniczej;
 - zakup usług w zakresie organizacji i obsługi stoiska;
 - zakup usług w zakresie transportu eksponatów oraz elementów zabudowy wraz z ubezpieczeniem, odprawą celną i kosztami spedycji;
 - podróże służbowe trzech osób uczestniczących w targach, wystawach lub misjach, w okresie nie dłuższym niż dwa dni (a w przy-

padku misji – jeden dzień) przed rozpoczęciem i jeden dzień po zakończeniu imprezy targowej, wystawy lub misji, w zakresie i według stawek określonych w przepisach w sprawie ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju;

- opłaty związane z uzyskaniem niezbędnych wiz oraz ubezpieczeniem dla osób uczestniczących w targach, wystawie lub misji;
 - wpis do katalogu targowego;
 - opłatę rejestracyjną oraz reklamę w mediach targowych;
 - zakup usług w zakresie organizacji spotkań z potencjalnymi partnerami handlowymi w ramach udziału w targach, wystawach lub misjach;
 - koszty organizacji pokazów, prezentacji lub degustacji produktów podczas zagranicznych targów, wystaw lub misji, w tym zakupu usług w tym zakresie, wynajmu niezbędnych pomieszczeń oraz sprzętu, zakupu usług tłumaczenia; zakupu usług cateringowych.
- 5) Koszty zakupu środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych w formie autorskich praw majątkowych lub licencji, związanych z nabyciem oprogramowania niezbędnego do automatyzacji procesów biznesowych w związku z przygotowaniem do internacjonalizacji działalności oraz doradztwo z tym związane, w tym w szczególności:
- projektowanie systemów oraz narzędzi teleinformatycznych;
 - zakup niezbędnego oprogramowania;
 - doradztwo w zakresie przygotowania przedsiębiorstwa do wdrożenia zakupionego oprogramowania systemów oraz narzędzi teleinformatycznych.

Wnioski o dofinansowanie należało składać wyłącznie w wersji elektronicznej za pośrednictwem Generatora Wniosków udostępnionego na stronie internetowej PARP. Wnioski o dofinansowanie należało sporządzić zgodnie z instrukcją wypełniania wniosku o dofinansowanie Projektu, która stanowiła załącznik do regulaminu każdego z ogłoszonych konkursów.

6.3. Wykaz aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności

1. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, ze zm.).
2. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylecia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 289, ze zm.).
3. Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013, str. 1, ze zm.)
4. Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014, str. 1, ze zm.)
5. Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 (Dz.U. z 2020 r. poz. 818, ze zm.).
6. Ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (Dz.U. z 2020 r. poz. 299).
7. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305, ze zm.).
8. Ustawa z dnia 3 kwietnia 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach wspierających realizację programów operacyjnych w związku z wystąpieniem COVID-19 (Dz. U. z 2021 r. poz. 986).
9. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 743).
10. Ustawa z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2021 r. poz. 2070, ze zm.).
11. Ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 289, ze zm.).
12. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 13 lipca 2015 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej w ramach osi I Przedsiębiorcza Polska Wschodnia Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014–2020 (Dz. U. z 2020 r. poz. 126, ze zm.).

13. Rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie warunków obniżania wartości korekt finansowych oraz wydatków poniesionych nieprawidłowo związanych z udzielaniem zamówień (Dz. U. z 2021 r. poz. 2179).
14. Wytyczne Ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego o których mowa w art. 5 ust. 1 ustawy wdrożeniowej:
 - Wytyczne w zakresie kontroli realizacji programów operacyjnych na lata 2014–2020.
 - Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014–2020.
 - Wytyczne w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014–2020.
 - Wytyczne w zakresie sposobu korygowania i odzyskiwania nieprawidłowych wydatków oraz zgłaszania nieprawidłowości w ramach programów operacyjnych polityki spójności na lata 2014–2020.
 - Wytyczne w zakresie korzystania z usług ekspertów w ramach programów operacyjnych na lata 2014–2020.
 - Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014–2020.
 - Wytyczne w zakresie trybów wyboru projektów na lata 2014–2020.
 - Wytyczne w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2014–2020
 - Wytyczne w zakresie informacji i promocji programów operacyjnych polityki spójności na lata 2014–2020.

6.4. Wykaz podmiotów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Minister Funduszy i Polityki Regionalnej
8. Minister Rozwoju i Technologii
9. Sejmowa Komisja do Spraw Kontroli Państwowej
10. Sejmowa Komisja Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej
11. Sejmowa Komisja Gospodarki i Rozwoju
12. Senacka Komisja Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej
13. Senacka Komisja Gospodarki Narodowej i Innowacyjności
14. Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców
15. Prezes Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości